Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראָשען | היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 145 | Łódź, Sroda, 24 czerwca 1931 r. | נייַנטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך ט' תמוז תרצ"א | № 145

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאדז, פּעטריקאווער 21, טעל. 224-71

הובערס מאראטאריום-פּלאַן
זאל אויסהיילען דעם איצטיגען ווירטשאפטליכן קריזיס

וו אַ ר ש אַ, 23. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דער פּלאַן פון אַמעריקאַנער פּרעזידענט הובער וועגן ערקלערען אַ מאָראַטאָריום אויף די מלחמה־חובות האָט אויף די גאַנצע וועלט געמאַכט אַ זעהר גוטען איינדרוק, און די בערזעס האָבען דערויף רעאַגירט מיט'ן שטייגען פון די אַקציעס, וועלכע האָבען לעצטענס געהאַלטען אין איין פאַלען.

אין וואַרשאָ האָט זיך אויף דער בערזע ממש בעמערקט אַן ענטוזיאַסטישע שטימונג. מ'האַלט אַז דער מאָראַטאָריום־פּלאַן אויב ער זאָל פערווירקליכט ווערען וועט ברענגען די ישועה און וועט בעצייכענען אַ נייע עפּאָכע אין ווירטשאַפטליכען לעבען.

אויך די בערלינער בערזע האָט רעאַגירט אויף דעם הובער־פּאָרשלאַג און איינציגע ווערט־פּאַפּירען זענען געשטיגען מיט פערציג פונקטען.

לאָנדאָן, 23, (ספּ. טעל.) די היגע פּרעסע בעמערקט, אַז אויב הובער'ס פּראָיעקט זאָל פערווירקליכט ווערען, וועט ענגלאַנד ליידען פינף מיליאָן פונט שטערלינג. אָבער טראָץ דעם איז די רעגירונג גענייגט דעם פּראָיעקט אָנצונעהמען.

לאָנדאָן, 23, (ספּ. טעל.) טיימס טיילט מיט, אַז אויף די נעכטיגע בעראַטונגען האָט מאַקדאָנאַלד בעשלאָסען אָנצונעהמען הובערס פּראָיעקט. איינציגע פונקטען דאַרפען נאָך אויפגעקלערט ווערען,, דעם 16־טען יולי פאָהרט אַרויס דער ענגלישער אויסערן מיניסטער הענדערסאָן קיין פּאַריז, וואו ער וועט זיך צוזאַמענטרעפען מיט די פראַנצויזישע מיניסטאָרען, און דערנאָך וועט ער צוזאַמען מיט מאַקדאָנאַלד'ן בעזוכען דייטשלאַנד.

די דאָזיגע רעדע וועט אויפקלערען ענדגילטיג אַלע פּראָבלעמען וואָס זענען נוגע די רעפּאַראַציעס אין הובערס פּראָיעקט.

פּ אַ ר י ז, 23. (ספּ. טעל.) די פּרעסע האָט זיך צוטיילט אויף צוויי לאַגערען וואָס נעהמען געגענזעצליך אויף הובערס פּראָיעקט.

אין פּאַרלאַמענט האָט דער סאָציאַליסטישער דעפּוטאַט בלום אַריינגעטראָגן אַן אינטערפּעלאַציע וועגן דעם הובער־פּראָיעקט. אין פּאַרלאַמענט וועט די פראַגע וועגן מאָראַטאָריום פאַר די מלחמה־חובות בעטראַכט ווערען פרייטאָג.

פּ אַ ר י ז, 23. (ט) דינסטאָג נאָכמיטאָג האָט דער מיניסטער־פּרעזידענט לעוואַל אָפּגעהאַלטען אַ לענגערע קאָנפערענץ מיט'ן אויסערן־מיניסטער בריאַן. פינאַנץ־מיניסטער פלאַנדע און אונטער־שטאַטס־סעקרעטאַר פראַנקואַ פאָנדע, נאָך דער קאָנפערענץ האָט לעוואַל אויפגענומען דעם באַטשאַפטער פון די פעראייניגטע שטאַטען.

ב ע ר ל י ן, 23, (ט) קאַנצלער בריניג האָט אין ראַדיאָ געהאַלטען אַ רעדע אין וועלכער ער האָט אויסגעפיהרט אַז די פערווירקליכונג פון הובער'ס פּראָיעקט וועט בישט נאָר אָפּשאַפען דעם ווירטשאַפטליכען קריזיס נאָר אויך בעפעסטיגען די פרידליכע פּאָליטישע בעציהונגען אין דער וועלט. ער האָט אַפּעלירט צו פראַנקרייך כדי צו געפינען אַ געמיינזאַמען באָדען פאַר אַ פּראַקטישער צוזאַמענאַרבייט פון ביידע לענדער.

וו אַ ש י נ ג ט אָ ן, 23. (ספּ. טעל.) מאָרגען וועט דער אונטערשטאַטס־סעקרעטאַר סימפּסאָן האַלטען דורכ'ן ראַדיאָ אַ רעדע וועגן דער אייראָפּעאישער לאַגע און דעם מאָראַטאָריום־פּראָיעקט פון פּרעזידענט הובער.

אויסלענדישע פּעסער ווערן דאך טייערער

וו א ר ש אָ, 23 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די רעגירונג האָט היינט בעשלאָסען צו העכערען דעם אָפּצאָהל פאַר אויסלענדישע פּעסער. איינמאָליגע פּעסער וועלכע האָבען ביז איצט געקאָסט 100 זל. זאָלען פון איצט אָן קאָסטען 200 זל. פילמאָליגע, וועלכע האָבען ביז איצט געקאָסט 200 זל. — 350 זל.

אין פינאַנץ־מיניסטעריום ווערען איצט געמאַכט די נויטיגע גענויע אויסרעכנונגען פאַר'ן אַרויסגעבען די דאָזיגע פעראָרדנונג.

סאָוויעטישע קניות אין אויבערשלעזיען

ק אַ ט אָ וו י ץ, 23 (טעלעפאָניש) די הוטע „פּאָקוי" האָט אין די לעצטע טעג געשלאָסען אַן אָפּמאַך מיט דער סאָוויעטישער פערטרעטערשאַפט אין וואַרשאָ וועגן צושטעלען שינעס און באַהן־מאַטעריאַלען אויף איבער 10 מיליאָן זלאָטיס. די אַרבייט וועט דויערען אַ פּאָר חדשים.

אין פערלויף פון די לעצטע 2 וואָכען זענען פון די היטעס בימאַרק לאורע און פּאָקוי אַרויסגעשיקט געוואָרען וואַלץ־אייזען און בלעך אויף 25 מיליאָן זל.

32 קאָמוניסטען און 5 סאָציאַליסטען
אין בולגאַרישען פּאַרלאַמענט

ס אָ פ י אַ, 23. (ט) דער ענדגילטיגער רעזולטאַט פון די וואַהלען צו דער סאָבראַניע איז פאָלגענדער: אָפּאָזיציאָנעלע בירגערליכע פּאָליטישע בלאָק 150 מאַנדאַטען, סגאָוואָר (ביזאיצטיגע רעגירונגס־פּאַרטיי) — 79, קאָמוניסטען — 32, סאָציאַליסטען — 5, און פון מאַקעדאָנישער גרופּע — 8. די סאָציאַליסטען האָבען אין פריהערדיגען פּאַרלאַמענט געהאַט 10 דעפּוטאַטען, די קאָמוניסטען — 4.

דער מיניסטאָרען־ראַט האָט בעשלאָסען צו דימיסיאָנירען. דער קעניג וועט וואַהרשיינליך בעשטימען אַ קאַבינעט פון דער קאָאַליציע וועלכע האָט אָפּגעהאַלטען אַ זיג.

ווידער ערד-ציטערניש אין ניי-זעלאנד

לאָנדאָן, 23. (ט) לויט ידיעות פון וועלינגטאָן איז אין פערשידענע בעצירקען אין ניי־זעלאַנד דינסטאָג פאַרמיטאָג פאָרגעקומען אַן ערד־ציטערניש.

די איינוואוינער האָבען זיך געפיהלט מיט פויזעס. אין פערלויף פון 4 שעה.

צווישען דער בעפעלקערונג וועלכע איז אָפּגעשראָקען פון די לעצטע קאַטאַסטראָפעס האָט אויסגעבראָכען אַ געוואַלדיגע פּאַניק.

פּראָצעס פון לינקע פּ.פּ.ס. אין פּויזען

פּ ו י ז ע ן, 23 (טעלעפאָניש) אין היגען אַפּעלאַציע־געריכט האָט זיך אָנגעהויבען דער פּראָצעס פון 26 מיטגלידער פון די לינקע פּ.פּ.ס. דער הויפּט בעשולדיגטער איז דער בעקאַנטער טוער דאַניעלאַק. די בעשולדיגטע לייקענען מייסטענס זייער שולד, דער פּראָצעס וועט דויערען עטליכע טעג.

באַנקראָטירט א רומענישע באַנק

ב ו ק אַ ר ע ש ט, 23 (ט.) די באַנק בראַנאָוועגאַל אין קראָנשטאַדט האָט אָפּגעשטעלט איהרע צאָהלונגען. דער פּאַסיוו בעטרעפט 17 מיליאָן און די אַקטיוון — 13 מיליאָן לעי.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז אין עלטער פון 70 יאהר נעכטען געשטאָרבען מיין ליבע פרוי, אונזער טרייע מוטער, שוויגער־מוטער, באָבע, שוועסטער, טאַנטע און שוועגערין

ני"ע חנה גאלדע מאַרקאָוויטש

(פון דער היים ניעוויאַזשסקאַ)

די לויה וועט פאָרקומען היינט, מיטוואָך, דעם 24 יוני, 12 בייטאָג פון טרויער־הויז פּיעטריקאָווער 27, וועגען וואָס עס טיילען מיט

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

נאָך קורצע שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 86 יאהר אונזער הייסגעליבטע מוטער, שוויגערמוטער, גרויס־מוטער, אורגרויסמוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאַנטע

נ. ע. הי' שרה אשת ר' משה חיים ז"ל וואָלבערג מ'פּשעדבאָרזש

די לוי' קומט פאָר היינט, מיטוואָך, דעם 24־טען ד. ח. 1 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער־הויז, זשעלאַזנאַ 47, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

ווייטערדיגע בוידזשעט=אפשפארונגען

וו א ר ש א, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די פעראָרדנונג פון מיניסטעראַען־ראַט וועגען ווייטערדיגע פערקלענערונג פון די בעאַמטען־פענסיעס האָט צווישען די מלוכה־בעאַמטע אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגע ווּדושם. דער צושלאַג פאַר דער הויפּט־שטאַט למשל בעטרעפט 20 פּראָצענט. ס'וועלען ערוואַרט ווייטערדיגע אַפּשפּאָרונגס שריט פון דער רעגירונג: מ'וועלען געקירצט ווערען די צאָהל אַדמיניסטראַציע־אַנגעשטעלטע, בּפרט הערען ערוואַרט רעדוקציעס אין די מלוכה־מאַנאָפּאָלען. דאָרט וועלען אייגעשפּאָרט ווערען אַ פּאָר צענדליג מיליאָן זל.

די אַפּשפּאָרונגס־אַקציע וועט אויך אַנריהרען אַ רייהע מלוכה־פאַבריקען. וואו ס'האָט זיך אָנגעזאַמעלט אַ שטאַרק איבּערטריבּענע צאָהל פון אַדמיניסטראַציע־בּעאַמטע.

וו א ר ש א, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דער מלוכה־פּרעזידענט איז היינט צוריקגעקומען פון ספּאַלאַ קיין וואַרשאַ. פאַרמיטאָג האָט דער מלוכה־פּרעזידענט אויפגענומען דעם נייעם וויצע־מיניסטער פאַר קריגס־ענינים גענעראַל סקלאַד קאָווסקי. היינט האָט גענעראַל סקלאַדקאָווסקי איבּערגענומען פון וויצע־מיניסטער גענעראַל קאָנאַרזשעווסקי זיין אַמט און האָט אויפגענומען די אַרבּייטען איז בּריגס־מיניסטעריום אַלס וויצע־קריגס־מיניסטער.

נאך וועגען געהיימנישפולען מארד

פונ'ם יודישען מיידעל אין ווארשא

וו א ר ש א, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די דערשאָסענע יונגע האַלפּערן יוּעל כע געפינט זיך אין שפּיטאָל איז היינס פערהערט געוואָרען. איהר צושטאַנד איז אַ זעהר שווערער. פון דער אויספאָרשונג האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַז זי איז ביז דער לעצטער צייט געווען אַ קאָמוניסטישע טוערין, אוּן האָט בשעתו בעקומען אַנ'אורטייל אָפּצוזיצען דריי יאָהר. דאָס אַפּעלאַציע־געריכט האָט איהר די שטראַף פערקלענערט ביז אויף 1 יאָהר.

לעצטענס האָט זי זיך בעקענט מיט אַ געוויסען שקלאַרניק אַ דראָגיסט און האָט מיט איהם געוואוינט אַלס זיינע אַ כלה און האָט די קאָמוניסטישע פּאַרטיי פערלאָזען.

מ'האַלט אַז די סיבּה תפון דערשיסען די 25 יאָהריגע יונגע האַלפּערן איז אַ פּאָליטישע, יוער ס'זענען געוועזען די צוויי יונגעלייט וועלכע האָבען אויף איהר געשאָסען, ווייסט מען נישט. איהר צושטאַנד איז נישט געפעהרליך.

נייער יוסטיץ-מיניסטער

וו א ר ש א, 23 (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) ס'איז שוין קלאָר, אַז דער יוסטיץ־מיניסטער מיכאַלאָווסקי געהט אוועק אין דימיסיע. אויף זיין אָרט וועט בּעשטימט ווערען גענעראַל דאַגיעץ, דער יוסטיץ־שעף אין קריגס מיניסטעריום.

דייטש = רומענישער אפמאך

ב ע ר ל י ן, 23 (ט) די דייטש־רומענישע אונטערהאַנדלונגען וועגען אַ האַנדעלס־טראַקטאַט האָבען זיך פערענדיגט. דאָס אונטערשרייבען דעם אָפּמאַך וועט פאָרקומען די טעג אין גענף.

פראגראם-רעדע פון נייעם עסטרייכישען קאנצלער

פארלאמענט דאנקט דעם פרעז. הובער פאר זיין מאראטאריום-פראיעקט

וו י ע ן, 23. (ט) די נייע רעגירונג האָט זיך פאָרגעשטעלט פאַר'ן פּאַרלאַמענט. ד"ר בורעש האָט געהאַלטען אַ פּראָגראַם־רעדע אין וועלכער ער האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף דער אינערליכער און אויסערליכער פּאָליטיק. אַנקינדיגענדיג זיין פריינדשאַפטליכע בעציהונג צו דייטשלאַנד האָט דער קאַנצלער ערקלערט, אַז בּנוגע דער פּראָיעקטירטער צאָל־אוניע קען די רעגירונג נישט אַרויסזאָגען איהר שטעלונג ביז ס'וועט בעקאַנט ווערען די דעציזיע פון האאַגער טריבונאַל.

אין זיין ווייטערדיגער רעדע האָט דער קאַנצלער געדאַנקט דעם אַמעריקאַנער פּרעזידענט הובער פאַר זיין פּראָיעקט וועגען אַ מאַראַטאָריום אויף די מלחמה־חובות. (אַפּלאָדיסמענטען).

לויט'ן פאָרשלאָג פון די סאָציאַליסטען איז בעשלאָסען געוואָרען צו עפענען די דעבּאַטע אַרום דער פּראָגראַם־רעדע.

אַרויסגעשיקט אַ פראנצויזישען קאמוניסטישען דעפוטאט פון שפאניען

מ א ד ר י ד 23 (ט) דער פראַנצויזישער קאָמוניסטישער דעפּוטאַט אַנדרע מאַרטי איז אויף דער פעראָרדנונג פון ציוויל גובערנער פון באַרצעלאָנאַ אַרויסגעשיקט געוואָרען פון שפּאַניען, ווייל ער האָט מאָנטאָג געהאַלטען אויף אַ מיטינג אַ רעדע מיט דראָהונגען געגען דער פּאָליציי.

דאווגאלעווסקי צוגעשטאנען צו בעסעדאווסקי'ס אנטיסאוויעטישער ארגאניזאציע

פ א ר י ז, 23. (ט) „זשורנאַל "מעלדעט אַז דער דירעקטאָר פון דער סאָוויעטישער האַנדעלס־פערטרעטונג אין פּאַריז, דער פּלימעניק פון סאָוויעטישען אַמבּאַסאַדאָר אין פּאַריז האָט פערלאָזען זיין אַמט.

דאָווגאַלעווסקי איז אויפגעפאָדערט געוואָרען זיך אומצוקעהרען קיין סאָוויעט־רוסלאַנד ער האָט דעם בעפעהל נישט אויסגעפיהרט און זיך אָנגעשלאָסען אין בעסעדאָווסקי אָרגאַניזאַציע. דאָס קעמפט מיט די סאָוויעטען.

פ א ר י ז, 23. (ספ. טעל.) דאָווגאַלעווסקי האָט ערקלערט, אַז ער וועט פערעפענטליכען רעוועלאַציע איינצעלהייטען וועגען דער סאָוויעטישער מיסיע אין פּאַריז, אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האַלט מען אַז דער אַמבּאַסאַדאָר דאָווגאַלעווסקי וועט צוריקגעצויגען ווערען פון זיין אַמט, ווייל די סאָוויעטישע רעגירונג מאַכט איהם פעראַנטוואָרטליך פאַר זיין פּלימעניק.

רויבערייען אין גריכענלאנד

א ט ע ן, 23 (ט.) 6 בּעוואָפענטע באַנדיטען האָבען אין אַנ'איינזאַמער געגענד אויף דעם שאָסיי צווישען דראַמאַ און קאַוואַלאַ פערהאַלטען 9 אויטאָס און האָבען בערויבט אַלע פּאַסאַזשירען. אַ מזרח האָבען זיי בערויבט און אויסגעטון נאַקעט. מיט'ן לעצטען אויטאָ זענען די רויבער אַפּגעפאָהרען ביז דראַמאַ און דאָרט איבערגעלאָזט דעם אויטאָ און פערשוואונדען אין וואַלד.

ווילקינס וועט ווייטער פאהרען צום נארד-פאל

ל א נ ד א ן 23 (ט) נאָך זיין אָנקומען קיין קאָרק (אירלאַנד) האָט ווילקינס ערקלערט, אַז נאָכדעם ווי ער וועט אַדורכפיהרען די נויטיגע אויסבעסערונגען, וועט ער ווידער אויפנעמען זיין רייזע צום נאָרדפּאָל. ער האַלט, אַז אין אויגוסט וועט איהם געלונגען צו דערגרייכען דעם נאָרד־פּאָל.

אראבישע כוליגאנעס פערניכטען

א סך יודישע פרוכטבוימער

י ר ו ש ל י ם 23 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אין דער קאָלאָניע „קרקור" האָבען נישט ענטדעקטע פערברעכער, פערניכטעט, מיט די וואָרצלען, אַ סך פרוכטבוימער.

בעת אנ'אויפרייס אין אנ'ענגלישער פולווער-פאבריק

זענען 11 מענשען דערהרגעט און 19 פערוואונדעט געוואָרען

ל א נ ד א ן, 23 (ט) דינסטאָג איז אין דער ניטראָגליצערין־אָפּטיילונג פון דער פּלאָט־פולווער־פאַבריק 70 קילאָמעטער אויף מערב פון פּיירמוטס פאָרגעקומען אַ גוואַלדיגער אויפרייס. ביז איצט זענען פעסטגעשטעלט געוואָרען 11 טויטע און 10 פערוואונדעטע.

ל א נ ד א ן, 23 (ט) וועגען דעם אויפרייס אין האַלטען תּיט האָט די אַדמיראַליטעט פערעפענטליכט, אַז דאָרט זענען געטויטעט געוואָרען 10 פערזאָן און 19 זענען פערוואונדעט געוואָרען.

אַלע ישובים אין דער אומגעבונג פון 35 קילאָמעטער זענען בעהערשט פון אַ פּאַניק. צו לעשען די שרפות האָט מען צוגעלאָזט נאָר די אַרבּייטער פון די פאַבריקען. בעת דער שרפה האָט אַ טאַנק מיט שוועבעל־זויער, געפּלאַצט און פערברענט געוואָרען. ס'איז דעריבער מעש אַ וואונדער וואָס די צאָהל מענשליכע קרבנות איז פערהעלטנישמעסיג אַזוי קליין.

טעקסטיל-שטרייק אין פראנקרייך דויערט

פ א ר י ז, 23 (ט) די טעקסטיל־אינדוסטריעלער האָבען געפּרובט עפענען די פאַבריקען און אַזוי אַרום צו פערענדיגען דעם שטריק, זייער פּרוב איז אָבער אַדורכגעפאַלען.

זעלבסטמארד פון א יודישען סוחר אין ווארשא

וו א ר ש א, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט 8 אַ זייגער אין אָוונד איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורך אַרויסוואַרפען זיך פון 4־טען שטאָק דער יודישער סוחר אפרים וואונדער־ווילער (פּאַוויאַ 39). דער זעלבסטמערדער האָט איבערגעלאָזט 3 זיהן דאָקטוירים און אַדוואָקאַטען.

דער זעלבסטמערדער האָט געליטען אויף איישיאַס. פאַר'ן טויט האָט ער אָנגעשריבען אַ בריף אין וועלכען ער האָט פעראָרדנט אַז זיין טויטער קערפּער זאָל איבערגעגעבען ווערען אין אַנאַטאָמישען אינסטיטוט ביי דער אוניווערזיטעט, כדי די סטודענטען זאָלען זיך קענען אויסלערנען היילען איישיאַס.

דעם בריף האָט דער פערשטאָרבענער צו דער אוניווערזיטעט־מאַכט נישט איבערגעשיקט.

זומער=
פרעסע=
רעדוטע
HELENÓW
28=טער יובי

מאשיך=מצות
ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינ"
ווי אויך מצ"=מעהל. אייער=פערפעל
אין סובארקעם לויט קאָרלסבּאַדער סיסטעם
מיר עמפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט־בעקאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער
איבערגאַל בטוואוסטער צוקערבּיע
ב. וויינבערג
38 פיעטריקאווער 38
:-: טעלעפאָן 82=143. :-:
אכטונג! עס ווערען אויך אויסגענעבען
פריהשטיקען, אווענד-ברויטען
ווי אויך יאַרסקע מיטאָגען

אפאנגע,
וועלכע קען גוט נייהען דאַמען־קליידער, ווי אויך
אַ פאָדרענטשבע
קענען זיך זאָפאָרט מעלדען קאַמיענאַ 5,
פראָנט, 2־טען שטאָק, וואוינ. 9.
3578

היינט, מיטוואך, ט' תמוז, תרצ"א צו דער ערשטער שמערצליכער יאָהרצייט פון אונזער נישט פערגעסענעם פערוואַלטונגסמיטגליד
נ"ע אלי' ב"ר מיכאל קארא
יהודה ע"ה
וועט אין דער תלמוד=תורה ע"ש הרהיה"צ רבינו אלי' חיים מייזל זצ"ל, יאַקובאַ 6, פּינקטליך 12 אַ זייגער מיטאָג געמאַכט ווערען אַ הזכרה לנשמתו.
די גאַנצע משפּחה ווי אויך פריינד און בעקאַנטע ווערען געבעטען פּינקטליך צו ערשיינען.
די פערוואַלטונג.

אירין
יעדען קוואַנטום
צו ביליגע פּרייזען
ליפערט
Poludniowa 22
טעל. 191-26 און 190-48

פענסיאנאט פאר קינדער
אין קאלי
טראַמוויי־סטאַציע ביים שאָסיי זגערזש־קאָנסטאַנטין אין אַ הערליכער טרוקענער געגענד אין דער ווילע פון ה' גאָלדבערג, זאָרגפעלטיגע אויפזיכט. קינדער ווערען אָנגענומען פון 5 יאָהר. אינפאָרמאַציעס אויפ'ן אָרט. טעל. 98 127, אָדער אין דער שול־קאַנצעלאַריע פון ה' גאָלדבערג אַל. 1 מאַי 16.

גאַסטראָלען פון דער
ווילנער טרופע
XVI יאָר XVI יאָר
15=יעריקער יובל=טורנע אַנפ. מ. מזאה.
לאָדזשער שטאָט-טעאַטער
היינט, מיטוואָך, ד. 24־טען, 9 אָוונט— נאָר נאָך 1 מאָל
„שוואַרצע געטאָ"
פון יודזשין א'ניעל.
רעזשי: יעקב ראַטבּוים. דעקאָר.: אַנדזשיי פּראַנאַשקאַ
דאָנערשטאָג, דעם 25־טען, 9 אָוונט איינאיינציג מאָל
ביינאַכט אויפן אַלטן מאַרק
פון י. ל. פּרץ מיט א. סאַמבערג אַלס „לץ".
פרייטאָג, ד. 26־טען 2־טע פּרעמיערע
די ברויט=מיהל
פון דור בערגעלסאָן
אין ראָלען
200,000

א ריזיקאלישע פראגע

ווענינגע פון אונז ווייסען אוודאי פון דער גרויסער ישועה וואס איז אונז געקומען. מיר ווייסען, אז עס איז דא א מיניסטעריום פאר געזעלשאפטליכער ארבייט, מיר ווייסען, אז ארום קרעדיט און בילינגען קרעדיט פארען זיך גאנצע דעפארטאמענטען און אז פערשידענע נישט-יודישע קרעדיט-אנשטאלטען בעקומען גאר גרויסע סומען פון דער רעגירונג. דאגעגען האבען מיר נישט געהערט, אז די יודישע קאאפעראטיווען זאלען בעקומען קרעדיט. מיר הערען נישט, אז למשל, די האנדווערקער-קאאפעראטיווען זאלען בעקומען עפעס פון די קרעדיטען וואס ווערען בעשטימט פאר האנדווערקער. און אט האט אונז געטראפען א גליק: די צענטראלע פון די גמילות חסד-קאסעס האט פאריגעס יאהר בעקומען א קרעדיט פון 65 טויזענד גילדען. נאטירליך איז עס א געשעהעניש און די רעדאקציע פון דער „פאלקס הילף" וועלכע ווערט ארויסגעגעבען פון דער צענטראלע פון די קאסעס האט זיך דערום געווענדעט צום מיניסטער הוביצקי וועלכער האט די דעה איבער די פאנדען, ווייל ער איז מיניסטער פאר ארבייט און געזעלשאפטליכען שוץ, מיט א זעהר טשיקאווע פראגע.

געוועהנליך האט זיך דער שמועס אנגעהויבען פון דער קאנווענציאנעלער פראזע, פון דאנק און געגענזייטיגע קאמפלימענטען. אבער דער קארעספאנדענט זעהט אויס צו זיין א אפענער מענש, וואס אויף דער לונג איז ביי איהם אויף דער צונג, ער האט דערום געשטעלט דעם מיניסטער פאלגענדע, אידעאלע פראגע:

צי האלט נישט הער מיניסטער, אז פאר דער יודישער בעפעלקערונג, וואס געניסט נישט פון רעגירונגס-הילף וואלט געווען די בעסטע פארם זיי צו העלפען טאקע דורך דער פערמיטלונג פון די קאסעס וואס גיבען אהנפראצענטיגע הלוואות?

דער הער מיניסטער האט פערשטאנען די פראגע טיפער ווי דער נאאיווער שרייבער האט איהר געשטעלט, פאר'ן שרייבער איז געווען דער עיקר ארויסצובעקומען פון מיניסטער א הבטחה, אז אויך להבא וועט ער שטיצען די קאסעס און אז זיי וועלען האבען ביי איהם א מין מאנאפאל. אבער דער מיניסטער האט דעם ענין טיפער אויפגעפאסט. ער האט פערשטאנען, אז דאס איז ביים שרייבער א אקסיאמע, אז יודען קריגען נישט קיין שטיצע פון דער רעגירונג, אז דער פאקט טאר נישט אפיציעל בעשטעטיגט ווערען. ער האט דערום געענטפערט, אז דער רעדאקטאר פארמולירט נישט גוט די פראגע, אז אין אמת'ן געניסען יא יודען פון קרעדיטען, ווייל דאס געזעץ זעהט נישט פאר קיין נאציאנאלע אדער רעליגיעזע בעשרענקונג א.א.וו. דער נוסח איז א אלטער און מיר קענען איהם שוין אויסענווייניג. עס איז נאר צו בעדויערן, וואס דער הער מיניסטער האט נישט געפונען פאר נויטיג אנצוווייזען, וועלכע האנדווערקער-בענק האבען געגעבען פון די קרעדיטען וואס ווערען געגעבען פאר האנדווערקער און וויפיל יודישע בענק זענען דערונטער געווען.

אבער נישט נאר מיט דער פארמולירונג מיט דער פראגע איז דער הער מיניסטער נישט צופרידען. אויך מיט דער עצה וואס דער רעדאקטאר האט געגעבען, אז די גמילות חסד-קאסעס זאלען בעקומען א מין מאנאפאל אויף דער הילף וואס די רעגירונג האט בדעה צו געבען דער יודישער בעפעלקערונג אויפ'ן געביט פון קרעדיט, אויך מיט דער עצה קען דער מיניסטער נישט מסכים זיין.

עס איז נישט וויכטיג ווי אזוי דער מיניסטער פארמולירט זיין מיינונג. עס איז נישט וויכטיג צי די גמילות חסד-קאסע האט א פראפילאקטישע בעדייטונג, ווי ער מיינט, אדער זי האט א גרעסערע בעדייטונג. אבער ער פערשטעהט גאנץ גוט, דאס אויב די רעגירונג זאל טון די טובה און מאכען דעם גמילות-חסדים פאר דעם מאנאפאליסט, אז נאר ער בעקומט שטיצע, וואלט עס געהייסען, אז א יוד קען גאר דעמאלס ערווארטען אויף הילף, ווען ער האט שוין אלץ פערלוירען, ווען ער האט שוין דערגרייכט די מדרגה פון דעם וואס געהט נעהמען א גמילות חסד, פון דעם וואס קען שוין צו דער באנק נישט אנקומען, וואס קען שוין קיין מינימאלען פראצענט אויך נישט צאהלען. פאר דעם וואס א הונדערטער איז פאר איהם א קאפיטאל און א 25 גילדען איז אויך געלד. דאס וואלט הייסען, אז הילף קען קריגען נאר דער, וואס שטעהט שוין אויפ'ן אונטערשטען שטאפעל. דער וואס האט שוין אלץ פערלוירען און קומט אן צו דער גמ"ח קאסע.

עס איז מעגליך אז פאקטיש איז טאקע אזוי, ווייל מיר האבען נישט געהערט, אז די באנק פאר קאאפעראטיווען זאל בעקומען בעזונדערע קרעדיטען, מיר האבען אויך נישט געהערט, אז די יודישע בענק פאר האנדווערקער, פאר קליינהענדלער, זאלען בעקומען אזעלכע קרעדיטען ווי עס קריגען די נישט-יודישע. פאקטיש איז עס טאקע אזוי. ווענינגסטענס האבען מיר פון אזעלכע קרעדיטען ביז איצט נישט געהערט. אבער דווקא דערפאר, טאר מען עס נישט זאגען.

אט אזוי האט מען צער ווען איינער שטעלט נישט קיין ריכטיג פארמולירטע, ריזיקאלישע פראגען.

ש. י. סטופניצקי.

אמעריקא אויף נייע וועגען

מעז האפט, אז איירופא וועט זיך ארויספלאנטערן פון קריזיס

שוין לאנג נישט געווען אזא בהלה-צושטאנד אין דער וועלט-פאליטיק, ווי דאס איז צו בעמערקען אין די סאמע לעצטע טעג. אז ס'האלט ביי אנ'איבערברוך אין די ביזאיצטיגע פערהעלטנישען צווישען פעלקער און לענדער האט זיך שוין געלאזט מערקען פון א לענגערער צייט. בפרט אבער איז געווארען בולט דער אזוי-גערופענער „רעוויזיאניסטישער גייסט אין דער פאליטיק מיט דעם מאמענט ווען די ענגלישע רעגירונג האט איינגעלאדען אלס געסט קיין טשעקערס די דייטשע מלוכה-מענער — דעם קאנצלער ברינינג און דעם אויסערן מיניסטער קורציוס.

ניט אומזיסט האט די דאזיגע „העפליכקייט" מצד מאקדאנאלד'ן ארויסגערופען אזא צעטומלעניש אין פראנקרייך, וואו מ'האט באלד אנגעהויבען מורא האבען פאר ווייטגעהענדע „קאנסעקווענצען" לטובת דייטשלאנד, און די מורא איז, לאזט זיך אויס, טאקע געווען נישט קיין אומזיסטע.

אמת אז ענגלאנד איז ווייט נישט אויסען געוועזען בלויז די טובה פון דייטשלאנד, ווייל אין דער ווירקליכקייט איז גאנץ איירופא און אפילו אמעריקא שטארק פעראינטערעסירט אין דעם, אז דייטשלאנד זאל אויסמיידען א ווירטשאפטליכען צוזאמענברוך, בפרט אז אנ'עקאנאמישע קאטאסטראפע באדייט פאר דייטשלאנד אויך גלייכצייטיג א פאליטישע מהפיכה, די רעזולטאטען פון וועלכע עס וואלטען באלד דערפילט אלע איבעריגע לענדער אויפ'ן אייראפעאישען קאנטינענט.

ווי דאס זאל אבער נישט זיין האט דער בעזוך פון די דייטשע מלוכה-מענער געבראכט צו אנ'איבערשאצונג פון דעם ביזאיצטיגען סטאטוס-קווא — דערווייל אויפ'ן ווירטשאפטליכען געביט, און ווי ס'פארזיכערען „מבינים" אין הלכות דיפלאמאטיע — וועלען אלס פועל-יוצא דערפון שפעטער קומען אויך געוויסע פאליטישע ענדערונגען.

לויט אלע וואהרשיינליכקייטען זענען די געשפרעכען אין לאנדאן געפיהרט געווארען מיט דער בפירושער הסכמה פון די פעראייניגטע שטאטען, וועלכע לעבען אליין איבער זינט די לעצטע צוויי יאהר א געוואלדיגען ווירטשאפטליכען קריזיס, וואס איז לויט דער קאמפעטענטער מיינונג פון אמעריקאנישע עקאנאמיסטען, ענג פערבונדען מיט די ווירטשאפטליכע פערהעלטנישען אין אייראפע. אין אמעריקע איז מען דערפאר נישט גענארט און מען ווייס אויסגעצייכנעט, אז כל-זמן אייראפע וועט ליגען אין חורבות וועט אויך דער קריזיס אויף יענער זייט ים נישט אויפהערען. די פראגע איז אבער, מיט וואס און אויף וועלכען אופן קאן און זאל אמעריקע קומען צו הילף דער רואינירטער אייראפע, בפרט, אז אין אייראפע גופא איז דער אנטאגאניזם צווישען די פערשידענע פעלקער אזוי גרויס, אז מען קען דארטען אין דער הינזיכט בשום אופן נישט קומען צו קיין הסכם.

אמת, מ'האט אין אמעריקע גוט געוואוסט, אז אין איירופע קוקט מען אויס, אז אמעריקא זאל שענקען אדער לכל-הפחות פראלאנגירען איהרע גרויסע חובות וואס זי האט און מאהנט טאקע אהן רחמנות אויף פון די איירעפעאישע מלוכות. אבער סתם שענקען וויל קיינער נישט, אפילו די רייכע אמעריקא אויך נישט, בפרט, אז אין אמעריקא האט מען געהאט א חשד און נישט אהן א גרונט, אז אנשטאט צו צאהלען אמעריקא וועט איירופע אויף דעם געלד נאך מעהר פערשטארקען איהר בעוואפנונג און במילא פערגרעסערן דעם כאאס און די אומזיכערקייט אויף דער גאנצער וועלט.

דערווייל אבער האבען זיך די געשעהענישען אין דייטשלאנד אנגעהויבען ענטוויקלען אין א שנעלען טעמפא. דער ווירטשאפטליכער מצב איז ערגער געווארען מיט יעדען טאג אזוי אז די ברינינג-רעגירונג נישט געקוקט אויף דער שטיצע פון דער גרעסטער פראקציע אין רייכסטאג, די סאציאל-דעמאקראטען, איז שוין באלד נישט בכח געוועזען צו בעהערשען די לאגע. דער שאטען פון קאמוניזם פון איין זייט און די סכנה פון די היטלעריסטען פון דער צווייטער זייט זענען געווארען א רעאלע געפאהר פאר דעם קיום פון דער דייטשער רעפובליק און במילא אויך פאר די אלע פערפליכטונגען, וואס דייטשלאנד האט אויף זיך גענומען לגבי דער אמאליגער אזוי-גערופענער קאאליציע.

דאס אלץ צוזאמען מיט די אייגענע „שלעכטע געשעפטען" האבען ענדליך בעוואויגען די פעראייניגטע שטאטען אנצונעמען א נייע שטעלונג צו דער רעפאראציע-פראבלעם. וואס איז פיליכט דער מקור פון אלע „ווירטשאפטליכע צרות" אויפ'ן גאנצען כדור-הארץ. האט זיך טאקע דער אמעריקאנישער פינאנץ-מיניסטער מעלאן באלד צוגעאיילט און איז אראפגעקומען קיין לאנדאן, וואו ער קאנפערירט מיט מאקדאנאלד'ן און הענדערסאנען וועגען דער געשאפענער לאגע. דערזעלבער שליח פון דער אמעריקאנישער רעגירונג ווערט דערווארט בקרוב אויך אין בערלין.

ענדליך האט פרעזידענט הובער פערעפענטליכט די ערקלערונג, אז אמעריקא גיט א מאראטאריום אויף די מלחמה-חובות. דאס בעווייזט, אז אמעריקא לאזט זיך אויף נייע וועגען ווי אזוי זיך ארויסצופלאנטערן פונ'ם ווירטשאפטליכען קריזיס, ביי זיך אין לאנד און אויך אין איירופע.

דער דאזיגער שריט פון אמעריקא וועט אהן ספק ברענגען א טיילווייזע פערלייכטערונג אין דער פינאנציעלער סיטואציע פון איירופע און צוליב דעם טאקע איז אמעריקאס שריט בעגריסט געווארען אין איירופע.

אפילו פוילען זאל פיהלען א פערלייכטערונג אויף 9 מיליאן דאלאר.

אויב דער מאראטאריום זאל פאקטיש דערפיהרען צו אנ'ענטשפאנונג פון דער איירעפעאישער אטמאספערע און צו א פערלייכטערונג פון ווירטשאפטליכען קריזיס, וועט דאס פערשטארקען דעם געגענזייטיגען צוטרוי צווישען די פעלקער און דעם זיכערקייטס-געפיהל, א חוץ דעם וועט דאס אויך בעדייטענד פערלייכטערן די ארבייט פון דער צוקונפטיגער ענטוואפנונגס קאנפערענץ.

פון קאמוניזם צו מאנארכיזם

עס חזרט זיך איבער די געשיכטע. די גרויסע פראנצויזישע, גוט אנגעהויבענע און שלעכט פערענדיגטע רעוואלוציע, האט צום שלוס דערפיהרט צום תחית המתים פון קייזערטום און דאס זעלבע געשעהט איצט אין אונגארן, וואו בעלא קוהן האט מיט 12 יאהר צוריק געהאט פראקלאמירט די קאמוניסטישע דיקטאטור, לויט'ן ביישפיל פון ראטען-רוסלאנד.

אונגארן האלט איצט נישט בלויז ערב דער אפיציעלער פראקלאמירונג פון א מאנארכיע נאר צוריק מחיה מתים זיין די האבסבורגער דינאסטיע און דעם אונגארישען טראהן זאל איבערנעהמען דער יורש פון פראנץ-יאזעף, דער זוהן פון יונג-פערשטארבענעם עסטרייך-אונגארישען קייזער קארל — זיין זוהן אטא, וועלכער איז נאר וואס געווארען פוליעהריג און שטודירט נאך אין בעלגיען, וואו מען גרייט איהם צו צו קענען איבערנעהמען דעם פאסטען פון א... קעניג אין אונגארן.

הינטער די קוליסען ווערט צוגעגרייט א איבערקעהרעניש. פון רוים מעלדעט מען, אז אטא'ס מוטער דעם קייזער קארלס אלמנה, די קייזערין זיטא, האט אבגעשטאט א וויזיט ביים פויפסט און פון דארט אויך שטאמען די קלאנגען, אז עס האלט ערב א באהעפטען שידוך צווישען פרעטענדענט אויפ'ן אונגארישען טראהן דעם יונגען אטא מיט אייבע פון איטאליענישען קעניגס טעכטער, גלייכצייטיג מעלדעט מען פון פאריז, אז דער פיהרער פון די פראנצויזישע סאציאליסטען, בלום האט פערעפענטליכט א סענסאציאנעלע רעוועלאציע, בכן נישט קיין אנדערער ווי בריאן קלויבט זיך אויפצושטעלען צוריק די האבסבורגער דינאסטיע נישט נאר אין אונגארן נאר אויך אין עסטרייך, ד. ה. בענייען צוריק די עסטרייך-אונגארישע מאנארכיע, גלייכצייטיג טיילט מען אויך מיט, אז דער איטאליענישער קעניג, וויקטאר עמנואל האט אנגענומען דעם עהרען טיטול פון א אנפיהרער פון איינעם פון די אונגארישע פולקען און אז עס האט זיך א שיט געגעבען א האגעל מיט איטאליענישע אויסצייכנונגען און מעדאלען פאר פיל אנגעזעהענע אונגארישע פערזענליכקייטען און דערפאר האט אונגארן נישט געזשאלעוועט מיט אויסצייכנונגען און ארדען פאר די פאשיסטישע פיהרער.

דאס אלץ געשעהט מחוץ אונגארן, וואס זשע טוט זיך אין אונגארן גופא?

אין אונגארן הערשט דאך איצט די דיקטאטור פון רעגענט הארטי. פרינציפיעל איז די מאנארכיע אין אונגארן שוין כמעט ווי געלעזט. נאכ'ן בעזייטיגען די דיקטאטור פון בעלא קוהן איז דארט פראקלאמירט געווארען א רעאקציאנערע דיקטאטור און ביז צו דער בענייאונג פון טראהן איז דער דיקטאטאר הארטי בעשטימט געווארען אלס רעגענט. פון דאמאלס אן, ד. ה. פון כמעט נאך דער מלחמה אן, שטעהט דארט די פראגע וועגען א מאנארכיע. הארטי איז טריי געבליבען די רעדעל-פיהרער פון די איירעפעאישע מלוכות, נישט פראטעסטירט געגען קיין שום אנגעווארפענע טראקטאטען, לויט וועלכע מען האט געריסען לעבעדיגע שטיקער פון אונגארן און דערפאר האט מען איהם טאלערירט. איצט, האלט מען אין געוויסע איירעפעאישע הויפטשטעט, מעג מען שוין צוריק ארויפזעצען דעם יונגען אטא אויפ'ן טראהן און דערפאר וועט ער געדענקען צו היטען זיין טראהן און מען וועט פערשפארען אויף א לענגערע צייט צו האבען צו טון מיט טעריטאריאלע און אנדערע פרעטענציעס ווי מען האט דאס למשל מיט אנדערע בעזיגטע מלוכות ווי דייטשלאנד און עסטרייך.

כדי אבער צו זיין ארום און ארום אין ארדנונג ווארט מען, אז אטא זאל קומען אויפ'ן טראהן נישט דורך קיין שום „פוטש" נאר גאר פשוט דאס „געטרייע פאלק" זאל שיקען נאך זיין „ליבען און אויסגעבענקטען קעניג". אין אונגארן גרייט מען צו פארלאמענט וואהלען. ווי אזוי אזא דיקטאטאר ווי הארטי גרייט צו די וואהלען איז נישט נויטיג צו דערצעהלען. ביי אונז אין פוילען ווייסט מען שוין היינט אין קלענסטען שטעטעל ווי אזוי צו „מאכען" וואהלען, אז עס זאל אויסקומען אזוי ווי מען וויל. אונגארן וועט אלזא האבען אזא פארלאמענט ווי עס וויל הארטי און דער דאזיגער פארלאמענט וועט עס דארפען „אין נאמען פון פאלק", אננעהמען א בעשלוס ארויפצוזעצען אויף דעם טראהן דעם יורש פון פראנץ יאזעף דעם יונגען אטא.

אט אזוי שטעהען מיר איצט פאר א פאקט, אז אויפ'ן ארט פון א קאמוניסטישע ווערט צוריק געבוירען א מאנארכיסטישע מלוכה פארם. ג.—

בלוטיגע אנפאלן אויף יודישע סטודענטען

אויף דער ווינער אוניווערזיטעט

ווין 23 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דער קאנסטיטוציע-טריבונאל האט פערעפענטליכט דעם פסק, אז דאס סטודענטען-געזעץ, וואס האט דעם ציל, איינצופיהרען בעגרענצונגען פאר יודישע סטודענטען אויף דער ווינער אוניווערזיטעט, ווערט אנולירט.

דער דאזיגער פסק האט ארויסגערופען א גרויס אויפרעגונג צווישען די האקענקרייצלערישע סטודענטען, וועלכע זענען נעכטען בעפאלען די יודישע סטודענטען און זיי געשלאגען.

ווין, 23 (י.ט.א. טעלעגראפיש) אין משך פון נעכטיגען פארמיטאג האבען געדויערט די ברוטאלע אנפאלען פון די אנטיסעמיטישע סטודענטען אויף די יודישע סטודענטען. עס האבען בעליטען א סך יודישע סטודענטען. עס זענען צווישען זיי פערהאן 10 שווער-פערוואונדעטע און מעהרערע לייכט-פערוואונדעטע געווארען.

ווין, 23 (טז) דער עסטרייכישער קאנסטיטוציע-טריבונאל האט אפגעווארפען די פעראָרדנונג פון אוניווערזיטעטס-סענאט, וועלכע בעגרעניצט די יודישע סטודענטען אין זייערע רעכט. אין דער מאטיווירונג צו דעם בעשלוס פון קאנסטיטוציע-טריבונאל ווערט געזאגט, אז דער אקאדעמישער סענאט האט נישט קיין רעכט ארויסצוגעבען אזעלכע פעראָרדנונגען.

תיכף, ווי דער בעשלוס איז בעקאנט געווארען צווישען די סטודענטען, האבען די נאציאנאל-סאציאליסטישע סטודענטען אין אוניווערזיטעטס-געביידע בעפאלען יודישע און סאציאליסטישע סטודענטען און זיי מערדערליך געשלאגען. צווישען די געשלאגענע איז פערהאן א סך פערוואונדעטע.

ארעסטירט 10 שטאלהעלמער

אויף דער פוילישער טעריטאריע

ווארשא, 22 (וו). די פוילישע פאליציי אין טשעוו האט ארעסטירט 10 שטאלהעלמער, וועלכע זענען אריבערגעטרעטען די פוילישע גרעניץ, נאכ'ן צוזאמענפאהר, וואס די דייטשע שטאלהעלמער האבען געהאט אויף דער דאנציגער טעריטאריע.

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי'ער פאלקסבלאט

מיטוואָך 24 ט תמוז תרצ"א

יוני
זון-אויפגאַנג 3.16
זון-אונטערגאַנג 7.58

די זשאנדצעס זענען גערעכט,
ווען זיי ווילען זיך ווענדען צום אַרבייטס-מיניסטעריום מיט אַזאַ מעמאָריאַל

(2) דער פּראָפעס. פעראיין פון הויז-אַדמיניסטראַטאָרען האָט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ אין אייגענעם לאָקאַל (פּילסודסקיעגאָ 70) אין וועלכער עס האָט אָנטיילגענומען דער אינספּעקטאָר פון ז.או. פּו. (פערזיכערונגס-אַמט פאַר גייסטיגע אַרבייטער) ה' טשאַרקאָווסקי.

ה' טשאַרקאָווסקי האָט געגעבען די פערזאַמעלטע צו פערשטיין, ווי וויכטיג עס איז צו זיין פערזיכערט אין ז.או.פּו., ס'איז אַ ברכה עס איז צו בעקומען שטיצע בעת אַרבייטסלאָזיגקייט, בעת קראַנק-זיין, און — עמעריטור אי"ה נאָך די 120 יאָהר...

דרך אַגב האָבען די הויז-אַדמיניסטראַטאָרען בעריהרט זעהר אַ וויכטיגען ענין, ווי דהיינו, אַז אַזוי ווי דער רוב פון זיי אַדמיניסטרירט מיט עטליכע הייזער זאָגט זיי אָפּ דער ז.או.פּו. צו געבען אונטערשטיצונגען, בעת זיי פערלירען איין פּאָסטען, און מען עדקלעה"ט עס זיי דערמיט, וואָס זיי האָבען דאָך אַנדערע אַרבייט.

אין רעזולטאַט איז בעשלאָסען געוואָרען צו קומען אין קאָנטאַקט מיט ענהליכע פּראָפּסיוּס, ווי צ. ב.ש'. מיט לעהרער און אויסאַרבייטען אַ געמיינזאַמען מעמאָריאַל מיט דער בקשה צו באַווילליגען דאָס געזעץ וועגען פערזיכערונגען אין דער היינזיכט, אַז אויב איינער אַזאַ גייסטיגער אַרבייטער זאָל פערלירען איין פּאָסטען זאָל ער פערהעלטניסמעסיג קאָמפּענסירט ווערען דורך דער שטיצע פון ז. או. פּו.

בן יקיר לי — אטטאן
גנבעט ביים טאטען 18 הונדערט זל. פערשכורט דאס געלד, און בעהאלט זיך אין א הינטישער בודע

(2) הבחור, (אייגענטליך: השייגעץ) נאָר זאָל אונזערס איבערגיין: הבחור אמאן בן יוזעף פּראַשטשינסקי פון דאָמבראָווסקיעגאָ 3 האָט אַרויסגעגנב'עט ביי זיין טאַטען 1800 זל. און איז פערש'ואיבדען געוואָרען אויף אַ רעטזעלהאַפטען אופן.

וואָס מ'האָט דעם בחור נישט אַרומגעזוכט, וואו מ'האָט איהם נישט אַרומגענישטערט, האָט מען איהם אַלץ נישט געקאָנט געפינען — ביז...

ביז בעכטען האָט מען איהם על פּי צופאַל געפונען פערשטעקט אין אַ הינטישער בודע אין זיין טאַטענס הויז, וואו ער האָט זיך געהאַט בהרחבות'דיג איינגעאָרדענט מיט שנאַפּס, מיט פערבייסענס, מיט כל טוב... און געטון האָט ער עס, כדי פאָליציי זאָל איהם נישט קענען געפינען.

כידוע בלאָנדזשעט אָבער אום דאָס פאָליציי-אישע אויג אין אַלע עולמות, און עס טרעפט אויך אַריין אין הינטישע בנינים...

ביים בן-יקיר האָט מען שוין פונים געלד גאָרנישט געפונען, ווייל ער האָט עס בעוויזען צו פערטרינקען און פערהולטאַיען.

— ס'איז געגען דעם, וואָס די וועלט זאָגט, אַז אונזער לעבען איז אַ הינטיש לעבען, פשיא קרעפּ!..

אזא מיז יודישער „קעניג ליר"
ער ווערט נישט משוגע, נאר ער שיסט זיך אריין 3 קוילען אין דער ברוסט און 1 קויל אין מויל

(2) אויף זשעלאַזנאַ 53 האָט ביי זיין פערהייראַטער טאָכטער געוואוינט דער 76-יאָהריגער משה בלאַנקיעט.

צווישען דער טאָכטער און דעם פאָטער האָבען זיך לעצטענס די פערהעלטענישען שטאַרק פערערגערט, און נעכטען האָט זי איהם פּראָסט-פּשוט געוויזען די טיר, ערקלערענדיג, אַז זי האָט איהם נישט בדעה מעהר אויסצוהאַלטען.

דער אומגליקליכער אלטער איז דאַן אוועק צו-פוס צו זיין צווייטער טאָכטער אויף דער זומער-וואוינונג אין דאָרף זהדאַטש הינטער ראַדאָגאָשטש.

אַז די צווייטע טאָכטער האָט דערזעהען אַנקומען איהר אַלטען פאָטער, האָט זי איהם אויפ'ן אָרט געמאַכט דעם ריכטיגען מי שברך און בעגעגענט מיט אַזאַ מענה-לשון, אַז ס'איז איהם פינסטער געוואָרען פאַר די אויגען...

דער אַלטער האָט דאַן אַרויסגענאָמען אַ רעוואָלווער פון טאַש און אַריינגעשאָסען זיך דריי קוילען אין דער ברוסט און איין קויל אין מויל...

די איבערגעשראָקענע טאָכטער האָט אַפילו תיכף בעקומען חרטה אויפ'ן בעהאַנדלען איהר פאָטער, ווי זי האָט איהם בעהאַנדעלט. זי האָט איהם געוואָלט קומען צוהילף, אָבער דער אַלטער האָט זי אָפּגעשטויסען פון זיך, פערשאָלטען, און אָפּגייענדיג מיט בלוט האָט ער זיך געלאָזט ווייטער גיין און איז אוועקגעפאַלען...

פּאַגאָטאָוויע האָט איהם אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל, היינט דאַרף מען איהם מאַכען אַן אָפּעראַציע.

פּאָליציי ציהט צו פעראַנטוואָרטליכקייט ביידע טעכטער.

פאבאר פון יאהרגאנג 1910

היינט, מיטוואָך שטעלען זיך:

פאַר דער פאבאר-קאמיסיע, נומער 1
(זאַקאָנטנע 82)

מענער פון יאָהרגאַנג 1910, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 11 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט, די פאַמיליען-נעמען פון וועלכע עס הויבען זיך אָן מיט די אותיות:

M N P Sz Sch T

פאר דער פאבאר-קאמיסיע, נומער 2
(אָגראָדאָווע 34)

יאָהרגאַנג 1911, פרייווילליגע, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12 פּאָליציי קאָמיסאַריאַטען.

פאר דער פאבאר-קאמיסיע, נומער 3
(צל. קאָשטשושקי 21)

מענער פון די יאָהרגענג: פון 1906 און 1909 קאַטעג. B וועלכע וואוינען אויף די שטחים פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13, און 14 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען, ד. ה. פּאָבאָראָווצעס, וועלכע האָבען לעת עתה צוליב אַ שווערער קראַנקהייט, אָדער אַן'אַנדער סיבה נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט.

* * *

דעם 24, 25 און 26 יוני וועט אויף אָגראָדאָווע 34, אַמטירען אַ קאָמיסיע, פאַר די פרייוויליגע פון 1911, 1912 און 1913, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 1. 4. 6 .7. 10. 12. 13 און 14 פּאָליציי קאָמיסאַריאַטען.

פאַר די פרייווילליגע פון לאָדזער פּאָוויאַט פון די יאָהרגענג 1911, 1912 און 1913 וועט אַ קאָמיסיע אַמטירען אין לאָקאַל פון פּ.ק.או לאָדזו פּאָוויאַט (פּיעטריקאָווער 187) דעם 30 יוני.

אויטאבוסען הערען אויף צו קורסירען דעם 1 יולי

(א) אויף דער נעכטיגער קאָנפערענץ פון די אויטאָבוסען-אינהאָבער פון דער לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט איז בעשלאָסען געוואָרען דעם 1 יולי אַרויסציהען פון קורס זייערע אויטאָבוסען, און צו קינדיגען די אַרבייט אַלע שאָפערען, קאָנדוקטאָרען א. א. וו.

גלייכצייטיג איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז אַ ספּעציעלע דעלעגאַציע וועט אַרויספאָהרען קיין וואַרשאַ, כדי בשותפות מיט דער צענטראַל מאַכט פון אויטאָבוסען-אינהאָבער-פערבאַנד צו אינטערווענירען ביים פּרעזעס פון מיניסטאָרען-ראַט און ביים מיניסטער פאַר עפענטליכע אַרבייטען וועגען פערלייכטערן דעם ווענ-שטייער.

—=:)(:=—

א טראמוואי האט צושמעטערט
א רעסארקע און א דארפס-וואגען

(2) דער טראַמוואַי נומער 4 איז מיט'ן גאַנצן אימפּעט אַרויפגעפאָרן אויף רוג זשגאַווסקאַ און קאָזשעניאָווסקאַ אויף אַ רעסאָרקע און אויף אַ וואָגען, וואָס איז געווען אָנגעלאָדענט מיט מעבעל פון אַ געוויסען פוקס. זעלבסטפערשטענדיך — פון ביידע וועגענס איז געוואָרען אַש מיט בלאָטע.

צום גליק זענען די פוהרמאַנעס אָפּגעקומען מיט'ן בלויזען שרעק, אָבער ציזאַמען מיט'ן המון האָבען זיי זיך אַ וואָרף געטאָן אויפ'ן וואַגאָן-פירער אַלפאָנס פּאָסקמאַן און געוואָלט צושאַטקעווען אויף שטיקער. עס איז געוואָרען אַ גרויס געשלעג און פּאָליציי מיט פּאָגאָטאָוויע האָט זיך געמוזט אריינמישען און איינשטילען די צווילדעוועטע געמיטער.

עס האָט זיך אויב אַרויסגעוויזען, אַז דער קאָנדוקטאָר איז נישט געווען שולדיג — פּראָסט-פּשוט דער מאָטאָר איז קאַליע געוואָרען.

דער רעזולטאַט איז דערווייל געבליבען אויפ'ן פּאַפּיר: ס'איז צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען אַ באַריכות'דיגער פּאָליציאישער פּראָטאָקאָל.

צוויי צאצקע-בחורים
האבען געוואלט פערגוואלדיגען א מיידעל

(2) דאָס קרייז-געריכט האָט נעכטען פערמשפּט זיגמונט כטאַנקעוויטש'ן און יוזעף ראַגאַלסקי'ן אויף אַ יאָהר טורמע — צוועגמועל: אויפבעסערונגס-הויז — דערפאַר, וואָס זיי זענען דעם 14 מערץ בעפאַלען אַ געוויסע גענאָוועפאַ קאַש אויף די כאַינער פעלדער, פערשטיקט איהר דאָס מויל, און זי געוואָלט פערגוואַלדיגען.

בעת ער שעפט פרישע לופט
מאכען גנבים א שעפּכ'ע אין זיין וואוינונג

(2) בעת יעקב באַרנשטיין, אַ סוחר פון נאַוואָמיעסקאַ גאַס, האָט שבת און זונטאָג פערבראַכט ביי זיין משפּחה אויף זומער-וואוינונג אין פּלאָצק, האָבען גנבים „פערבראַנגט" ביי איהם אין דער וואוינונג אויף ליפּאָווע 31.

זיי האָבען איהם „לוסטיגער געמאַכט" די וואוינונג אויף אַן'ערך 10 טויזענד זלאָטעס, אַרויסגנבענענדיג פערשידענע מלבושים, פוטערס און געשיר.

די וואוינונג איז געווען אַסעקורירט אויף 1000 דאָלאַר, אַזוי אַז באַרנשטיין וועט מעהרווייניגער אַרויס גלאַט אויף גלאַט, אָבער פּאָליציי בעמיהעט זיך פונדעסטוועגען נישט דערמיט און זוכט די גנבים.

א דארף פון „פערל-זוכער"
מ'פטרט אבער בחנם צייט, ווארום קיין 2-טע מושליע וועט מען נישט געפינען

(א) אין דאָרף פּסטריקאָן, שיעראַדזער פּאָוויאַט איז איצט לעבעדיג אויסערגעוועהנליך... דאָס גאַנצע דאָרף איז געוואָרען פערל-זוכעריש.

וואָס איז?

אַ פּשוטע מעשה: אַ שיקסעלקע, מאַריאַנאַ ווידוואַ האָט געפונען אויפ'ן ברעג טייך אַ מושליע, אין וועלכער עס איז געלעגען אַ זילבערן אַרבעסעל... האָט זיך די שיקסעלקע אַזוי לאַנג געשפּילט מיט'ן אַרבעסעל ביז עס איז געקומען אַ יוד, אַ געוויסער אהרן זילבערגליט, וועלכער האָט פאָרגעלייגט דער שיקסעלקע צוויי פיינע טעלערלעך פאַר'ן אַרבעסעל, און אַז מ'האָט דערזעהען, דאָס דער „זשיד" גיט טעלערלעך פאַר עפּעס אַן'אַרבעסעל, איז עס דאָך מסתמא אַ סימן, אַז ער וויל דאָ איינהאַנדלען אַ מציאה...

איז מען געפאָהרען קיין שיעראַדז, און דאָרט האָט אַ יובילער אַ מבין געזאָגט, אַז עס איז אַ פּערל און בעצאָהלט דערפאַר 200 זל.

אינ'ם דאָרף און אין דער סביבה איז דעריבער געוואָרען אַ רעש, אַ טומעל, מען האָט געלאָזט שטיין אַלע אַרבייטען, און קינד און קייט שטייט איבער די קניע אין וואַסער און זוכט פּערל-מושליעס.

ס'איז אָבער אַ זוכען פון אַ נעכטיגען טאָג, ווארום די פּערל-מושליע איז אַן'איינצעלנע, וואָס האָט צו אונז פערבלאָנדזשעט פון ווייטע וואַסערען, אָבער דאָך אַזעלכע זענען נישט בנמצא...

די דריי קינדער זענען לעגאלע
דאס פערטע קומט אויף דער וועלט אומלעגאל,
און די מוטער שיקט עס צוריק אויף יענער וועלט

(2) מאַריאַ וויטאַשטשיקאָווא, 36 יאָהר אַלט איז אַן'אַלמנה, און האָט 3 קינדער. מיט אַ צייט צוריק האָט זי זיך בעקאַנט מיט אַן'אַרבייטער, און עס האָט געזאָלט ווערען אַ שידוך. האָט זיך אָבער דער אַרבייטער דערוואוסט, אַז די וויטאַשטשיק האָט דריי קינדער, און ער האָט זי „געלאָזט לויפען"...

דער פּועל יוצא פון דעם שיער-צושטאַנד: געקומענעם שידוך איז געווען דאָס, אַז זי האָט געבוירען אַ קינד, וואָס זי האָט מיט דער הילף פון איהר שוועסטער אַננאַ קאָוואַלסקאַ אומגעבראַכט פון דער וועלט.

פּאָליציי האָט זיך דערפון דערוואוסט, אַ דאַנק אַ מסירה פון אַ שכנהטע און ציהט דערפון די קאָנסעקווענצען.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
אַלעע 1-טער מאַי 2. געוו. ענגלישער זאַל (פריש רעמאָנטירט).
דירעקטאָר: דוד צעלמייסטער.

לעצטע גאסטשפילען פון דוד הערמאן-טעאטער
מיט'ן אנטייל פון פּרעמיער פון דער ווילנער טרופּע
יוסף קאמען

היינט, מיטוואָך, דעם 24-טען, 9 אָוונט
„דער טויבער" (די ברוט-מיהל)
פון ד. בערגעלסאָן.
פרייזען זענען פון 50 גר. ביז 1.50 זל.

מאָרגען, דאָנערשטאָג „דער נסיון"
שבת — לעצטע פּרעמיערע
ווען בלוט רעדט!..

ס'בעטייליגען זיך: געוועזענע מיטגלידער פון דער ווילנער טרופּע — אולריך דוד, בירנבוים דוד, הירשפעלד זלמן, מעסינגער מיכאל, קעניג די'ה, קורלענדער יעקב מיט דעם פּרעמיער יוסף קאַמען בראָש, ווי אויך נערה רבקה, יחיאל ראַקאָוו, בת-שבע.
איסצעניזאַציע און רעזשי: דוד הערמאַן. אדמינ. לייטער: א. גאַריעלאָוו.

בילעטען צו בעקומען אין קאָנדיטאָריי פון ה' ראָשגאָלד (פּיעטריקאָווער 38) און אַ גאַנצען טאָג אין דער קאַסע פון טעאַטער.

פון האנדעלס-געריכט

די פירמע „אקצ. געז. טריקאטאזש-און זייד-אינדוסטרי" (סענאטארסקא 21) איז אויף איהר אייגענער ביטע ערקלערט געווארען אלס באנקראט אין סעפטעמבער 1930, דער בילאנס פון דער פירמע האט זיך געשלאסען מיט דער סומע 815.177 זל. צו דער באנקראט מאסע האבען געמאלדען זייערע פרעטענזיעס 56 קרעדיטאר'ען אויף 380,217 זל. דעם 20 מאי איז אויף דער קרעדיטארען פערזאמלונג פארגעשלאגען געווארען מצד דער באנקראטירטער פירמע צו בעצאהלען 30 פראצ. פון די חובות אין 3 יעהרליכע ראטעס, 38 קרעדיטארען אויף 311,585 זל. זענען דערויף מסכים געווען, אין אויסלענדישע פירמע האט אנגעגעבען א שריפטליכע אפעלאציע. דאס געריכט האט דעם פראצעס אפגעלעגט און פער-ארדענט נאכצוקאנטראלירען דעם בילאנס.

* * *

דאס געריכט האט בעשטעטיגט דעם אפמאך מיט'ן באנקראטירטען איזאק וויינשטאט (אל. 1 מאי 71 און פיעטרקאווער 33) די אפעלאציע פון קרעדיטאר ראזענקראנץ איז נישט גענומען געווארען אין אכט, ווייל ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז ראזענקראנץ איז א פראפעסיאנעלער אינקאסא פערמיטלער און זיינע חובות פו ודער פראטעסט-מאסע, שטאמען פון א צעסיע, וואס איז געמאכט געווארען שוין נאכ'ן פראטעסט. די קרעדיטארען בעקומען פופצעהן פראצענט פון די חובות צאהלבאר אין 3 ראטעס יעדען האלב יאהר.

* * *

דאס געריכט האט בעשטעטיגט אלס צייט-ווייליגען סינדיק פון דער באנקראטירטער פירמע „א. הענדעלעס און ד. נייפעלד" דעם אדוו. זאובערמאן.

* * *

פאר די קרעדיטארען פון דער פירמע „דורסאן און פיינבערג" (פיעטריקאווער 71) איז בעשטימט געווארען נאך א חודש צייט ביז'ן 17-טען יולי אויף צו רעגיסטרירען די חובות, די פירמע שלאגט פאר צו בעצאהלען די פולע הונדערט פראצענט פון די חובות אין פינף ראטעס אין פערלויף פון צוויי יאהר.

רעד. אב. גאלדבערג פון אמעריקא
אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

מאנטאג נאכמיטאג האט געווילט אין אונזער שטאט דער בעקאנטער ציוניסטישער עסקן און זשורנאליסט, מיטגליד פון ציוניסטישען אקציאנס-קאמיטעט און אמעריקאנישען יודישען קאנגרעס ה' אב. גאלדבערג, פון ניו-יארק. געגען האלב 10 אווענד איז דער חשובער גאסט געקומען אין דער בעגלייטונג פון דעפ. ד"ר ראזענבלאט אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. דא האבען זיך פערזאמעלט די מיטגלידער פון ציוניסטישען קאמיטעט און די פארשטעהער פון די פערשידענע ציוניסטישע יוגענד-גרופירונגען.

דעפ. ד"ר ראזענבלאט שטעלט פאר דעם גאסט פאר די אנוועזענדע אלס איינעם פון די פראמינענטעסטע יודישע פערזענליכקייט אין אמעריקא און בעגריסט איהם אין נאמען פון דער לאדזער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

ה' גאלדבערג האלט דערויף אן איינהאלטספולע און גייסטרייכע רעדע, וואס ווערט מיט גרויס שפאנונג אויסגעהערט פון די אנוועזענדע.

דער רעדנער ווייזט אן צוערשט אויף די נויטווענדיגקייט צו שאפען א אונמיטעלבארען גייסטיגען קאנטאקט — א בעל-פה'אידיגע פערבינדונג, ווי ער דריקט זיך אויס צווישען די צוויי גרעסטע יודישע צענטערן: אמעריקא און פוילען. מ'קומט געוועהנליך אין בעריהרונג נאר וועגען געלד-ענינים און עס איז צו בעמערקען א געוויסע בטול'דיגע בעציהונג צו די אמעריקאנער יודען. מ'רעדט וועגען דעם „רייכען פעטער" און דעם „גראבען ברודער" און מ'פערגעסט, אז זיי זענען דאך געקומען פון די זעלבע שטעט און שטעטלעך אין פוילען און רוסלאנד. אבער, זאגט גאלדבערג — עס איז נאך נישט אזוי שלעכט מיט אונזערע יודען אין אמעריקא. מיר בעזיצען, דאנקען גאט, שוין א היבשע יודישע קולטור בעוועגונג, מיר האבען א גרויסע יודישע אינטעליגענץ, א שטאלצע יוגענד, דער ציוניזם שפילט דא א גרויסע ראל, ער טרייבט צוריק צום שורש, ער וועקט דאס נאציאנאלע זעלבסטבעוואוסטזיין דאס אמעריקאנער יודענטום איז גוט ארגאניזירט אין דער אמעריקאניש-יודישער קאנגרעס שפילט דא א גרויסע ראלע, נאך בעת דעם צארישען רוסלאנד האט דאס אמעריקאנער יודענטום אויסגענוצט זיין שטעלונג בעת די רדיפות אויף די יודען און דורכגעפיהרט זאגאר צום איבעררייסען די דיפלאמאטישע בעציהונגען מיט רוסלאנד צוליב'ן נישט אריינלאזען קיין רוסלאנד, איין אמעריקאנישען יוד, די אמעריקאנישע הילפס-טעטיגקייט לטובת די יודען אין די אייראפעאישע לענדער בעת און נאך די וועלט-מלחמה איז אלעמען בעקאנט. זעהר גרויס איז דער אנטייל פון אמעריקאנער יודענטום אין דער ציוניסטישער בעוועגונג און אין דעם ארץ-ישראל אויפבוי-ווערק.

דער רעדנער שטעלט זיך נאך אפ אויף דער פראגע וועגען א אלוועלטליכען יודישען קאנגרעס, וועלכער זאל זיין דער רעפרעזענטאטיווער ארגאן פון גאנצען יודענטום.

דער איינדרוקספולער סיי אין אינהאלט סיי אין פארם רעפעראט פון ה' אב. גאלדבערג האט געדויערט העכער א שעה צייט און איז אויסגעהערט געווארען מיט דער גרעסטער שפאנונג. דעפ. ד"ר ראזענבלאט דאנקט דעם רעפערענט פאר זיינע אויספיהרונגען און זאגט ארויס זיינע חששות וועגען דער מעגליכקייט פון דער דורכפיהרקייט פון אזא קאנגרעס, בעזונדער'ס צוליב די ספעציפישע בעדינגונגען אין פוילישען יודענטום. רעד. גאלדבערג ענטפערט נאך אויף פערשידענע פראגען מצד די אנוועזענדע ווי: וועגען די „גוד-וויל"-קאמיטעטען, וועגען דער ענטוויקלונג פון דער העברעאיש-יודישער קולטור און פערשידענע אקטועלע ציוניסטישע פראגען.

דאס שלוס ווארט בעקומט ה' רעד. אוגער. ער רעדט וועגען דער פערזענליכקייט פון אב. גאלדבערג, וועגען זיין שטעלונג אין אמעריקאנישען יודענטום און זאגט, אז גאלדבערג איז דער „באראמעטער פון די שטימונגען" אין דאזיגען יודענטום זיין פערזענליכקייט איז א גאראנטיע, אז די אידעע וועגען א אלוועלטליכען יודישען קאנגרעס, וועלכער וועט בלי ספק האבען א קאלאסאלע בעדייטונג פאר'ן יודענטום און פאר'ן אויפבוי פון ארץ-ישראל איז רעאל און דורכפיהרבאר און מיר מוזען מיט אלע כחות די דאזיגע אידעע אונטערשטיצען. רעד. אוגער דאנקט נאך אמאל ה' אב. גאלדבערג פאר זיינע זעהר אינטערעסאנטע אויספיהרונגען און דערמיט ווערט די פערזאמלונג מיט'ן געזאנג פון „התקוה" געשלאסען.

מארגען דער אפצייכנונגס-טאג
לטובת דעם יודישען עמיגראנט

מארגען קומט פאר אין אונזער שטאט אן אפצייכנונגס-טאג לטובת דעם ארימען יודישען עמיגראנט. די לאגע פון יודישען עמיגראנט איז אן אויסער-געוועהנליך-טראגישע. די איצטיגע איינוואנדערונגס-בעשרענקונגען אין כמעט אלע אימיגראציע-לענדער מאכען בעזונדערס שווער די לאגע פון יודישען וואנדערער, דא פעהלען איהם די נויטיגע פאפירען. דא פעהלט איהם צושטייער אויף הוצאות, און ווען ער האט שוין דאס אלץ לויט'ן אויף איהם כלערליי מאכערס או זאפעריסטען וועלכע בארען ביי איהם אויס די שווער אנגעזאמעלטע גראשענס און לאזען איהם שטעהן הילפלאז און פערצווייפעלט.

די יודישע צענטראלע עמיגראציע-געזעלשאפט „יעאס" וועלכע האט איהר אפטיילונג אין לאדז, העלפט דעם עמיגראנט פון ערשטען שריט ביז ער בעקומט ארבייט אין נייעם לאנד, זי ארבייט אויס פאר איהם אלע נויטיגע דאקומענטען, זי גיט איהם צושטייער צו די הוצאות, און זי האט איבער איהם אן אויפזיכט די גאנצע צייט, ער זאל נישט אריינפאלען אין די הענד פון שווינדלער. א בעזונדערס שטארקען אויפזיכט האט „יעאס" איבער די פרויען-עמיגראנטען און איבער די מינדעריעהריגע, די לעצטע ווערען אפגעשיקט אין איינוואנדערונגס-לאגער אונטער א השגחה פון ספעציעלען מצד'ן „יעאס" דעלעגירטע שליחים, א זעהר וויכטיגע צווייג אין דער טעטיגקייט פון „יעאס" איז דאס אויפזוכען קרובים, פון וועלכע עס איז פערלוירען געגאנגען יעדער שפור, הונדערטער און טויזענדער קרובים זענען אויפגעזוכט געווארען א דאנק דעם „יעאס".

די לאגע פון דער דאזיגער זעהר וויכטיגער יודישער אינסטיטוציע איז איצט זעהר א שווערע, און אין דער הילף פון דער יודישער עפענטליכקייט איז אפהענגיג די ווייטערדיגע עקזיסטענץ פון „יעאס". עס איז דעריבער צו ערווארטען אז מארגען וועלען די ברייטע יודישע מאסען אהן אונטערשיד פון ריכטונג געבען זייער שפענדע לטובת א יודישער אינסטיטוציע, וואס זארגט און העלפט דעם יודישען עמיגראנט.

אלע לאדזער יודען וועלען מארגען קויפען אן אפצייכנונג פון „יעאס".

—=:[o]:=—

די צוויי גרעסטע עקראן-שטערנס

Maurice Chevalier

Ramon Novarro

קומען די טעג קיין לאדז

איינצוקויפען זייער קאסמעטיק אין דער איינציגער רענאמירטער פערפומעריע

פון י. דרוקער, זאוואדזקא 5

וואס בעזיצט דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע פערפומען, טואלעט-זייפען, פודערן און אלערליי קעלנישע בלומען-וואסערן. ביליגסטע פרייזען. .·. רעעלע בעהאנדלונג.

Pefrumerja J. Drukier Zawadzka 5
—telefon 175-92.—

בעמ.: ענגראסיסטען בעקומען די בעסטע בעדינגונגען.

היינט און פאלג. טעג!

די רייצענדע מיט לידער, מוזיק און אינהאלט פילם-אפערעטקע

דער וועג צום גן-עדן

רעזשי פון Eryk Pomer שעפער פון „אונגארישער ראפסאדיע" און „ליבעס-וואלץ"- פרעהליכע „Qui pro Quo" — הולטאישע טריקעס, ס'געיעג נאך א ווייב און נאך נדן.

אין די הויפט-ראלן: Lilian Harvey Henri Garat, Olga Czechwa, Gaston Jaquett.

אויסער'ן פראגראם: קלאנג - צייכנונג-קאמעדיע א. נ. „אויף די שטורמישע כוואליעס".

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 5 נאכמיטאג שבת, זונטאג און יום-טוב 2,30 בײַטאג

פאפולערע פרייזען.

דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

די פערוואלטונג פון דעטאליסטען = סוחרים = פעראיין אויף דער לאדזער וואיעוואדזטווע אין לאדז, פיעטריקאווער 69

מאכט בעקאנט די ה"ה מיטגלידער און סימפאטיקער אז דער עקזיסטירענדער ביי דער געזעלשאפט

א געזעלשאפטס-קלוב

איז איצט טעטיג נור דינסטאג, דאנערשטאג פון 7 אווענד.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(2) היינט בייניכט דיזשורירען: א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פיעטרקאווער 46), מ. עפשטיין (פיעטרקאווער 225), ז. גארטשיצקי (פשעיאזד 59), ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

אז ס'איז נישטא קיין קמח
איז א ביסעל מלבושים און חפצים אויך סחורה

(2) די גנבים, וואס האבען נעכטען בייניכט „אפגעשטאטעט א וויזיט" ביים בעקער קופערמינץ אויף זשעראמסקא 45, האבען אוודאי געמיינט, אז זיי וועלען אנטרעפען אויף גרויסע מעהל-זאפאסען, אבער אזוי-ווי זיי האבען מעהל געפונען א פייג, האבען זיי שוין פאראיינוועגס „אונטערגעהוילצן" מלבושים און פערשידענע חפצים אין דעם ווערט פון א 500 גילדען.

ווי זאגט מען עס עפיס: דאס גייט אויך נישט צופוס — אבי די טרחא זאל נישט זיין קיין אומזיסטע"

צוויי גרויסע דארפס-שרפות
א היזק פון 600,000 זל.-פערברענט געווארן א פאראליזירטע זקנה

(2) פאריגע נאכט איז מחמת אנ'אינטערעסירונג אויסגעבראכען א גרויסע שרפה אין דארף קוסין הינטער סמארדזעוו. ס'זענען פערברענט געווארען 24 דארפס-ווירטשאפטען, און דער היזק בעטרעפט א האלב מיליאן זלאטעס. מען האט ארעסטירט דעם אונטערצינדער, א געוויסען לעאן סטעפאנסקי'ן - א היימלאזען.

אויך אין דארף וואלא בלאטאווא איז אויסגעבראכען א שרפה, בעת וועלכער עס האבען אפגעברענט 4 דארפס-ווירטשאפטען. דער היזק מאכט אויס הונדערט טויזענד זלאטעס. אין די פלאמען איז אומגעקומען די פאראליזירטע זקנה וויקטאריע זאגארסקא.

ביי דער „ווילנער טרופע"
אין שטאט-טעאטער
(אנפ. מ. מזאה)

היינט ווערט דורך די ווילנער נאך איינמאל געשפילט „שווארצע געטא" פון יודזשען אניעל.

די ערשטע פרעמיערע פון די „ווילנער" מיט וועלכע זיי האבען געעפענט זייערע גאסטראלען אין לאדזער שטאט טעאטער איז בעצייכענט געווארען פון אלעמען אלס געשעהעניש אין יודישען טעאטער הן מצד דער מאדערנער רעזשי פון יעקב ראטבוים ווי אויך מצד די נייע קאנסטרוקטיווע דעקאראציעס פון אנדזשי פראנאשקא און על כולם די ארטיסטישע אינטערפרעטאציע פון גאנצען אנסאמבל מיט די קינסטלער מרים ארלעסקא און יעקב ווייסליץ בראש.

מארגען 2-טער אויפטריט פון א. סאמבערג אין י. ל. פרץ'ס מייסטערווערק „ביינאכט אויפ'ן אלטען מארק" אין דער ראל פון לץ.

פרייטאג 2-טע פרעמיערע דוד בערגעלסאנס „ברויט-מיהל".

פון דוד הערמאן-טעאטער

היינט און שבת 12 פארמיטאג לעצטע 2 מאל דוד בערגעלסאנ'ס „דער טויבער" (ברויט-מעל) אין דוד הערמאנס קינסטלערישע אינסצעניזאציע און רעזשי מיט יוסף קאמען אין זיין קינסטלערישע קרעאציע אלס טויבער.

מארגען — „דער נסיון".

שבת לעצטע פרעמיערע „ווען בלוט רעדט.." פון יאן פאבריציוש.

ראדיא-פראגראם
מיטוואך, ד. 24 יוני

12,05 צייט-סיגנאל 1,15 גראמאפאן-מוזיק, 1,25 טאג-פראגראם, 4,00 הפסקה, 4,30 פראגראם פאר קינדער, 4,45 גראמאפאן-מוזיק, 4,50 קאמוניקאט פאר פישער און שיפער, 5,10 ראדיא-כראניק, 5,35 גראמאפאן- פליטען, 6,00 פארטראג, 7,00 פאפולערער קאנצערט, 7,20 פערשידענעס, 7.40 גראמאפאן-פליטען, 8,00 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער, 8,15 ראדיא-פרעסע, 10,00 סאליסטען-קאנצערט, 10,15 פעליעטאן, 12,00 קאמוניקאטען און לייכטע מוזיק.

פערבלאנדזשעט

ס'איז נעכטען פערבלאנדזשעט געווארען א יונגעלע פון א 3–4 יאהר. דאס יונגעלע האט בלאנדע האר און הייסט חיים מאיר קאלב. ווער ס'ווייזט וואו ער געפינט זיך, ווערט געבעטען מיטצוטיילען וועגען איהם אויף ווסכאדניא 34.

אפגעשאַפט „נומערוס קלאַוזוס“ אין לעטישן אוניווערזיטעט

ר י ג ע, (יט"א) דער קאַמף פון דער יודישער מינדערהייט געגען דעם „נומערוס קלאַוזוס“ אין לעטישען אוניווערזיטעט האָט ענדליך געגעבן גינס טיגע רעזולטאַטן. דער לעטישער סיים האָט אויף זיין לעצטער זיצונג אָנגענומען דעם געזעץ־פּראָיעקט פון די יודישע דעפוטאַטן, וועלכער שאַפט אָפּ אַלע בעגרענצונגען, וואָס דער אוניווערזיטעט האָט גע־האַט איינגעפיהרט פאַר פערזאָנען, וואָס האָבן געענדיגט אַן אוניווערזיטעט אין אויסלאַנד. להבא וועלען זיי צוגעלאָזען ווערען צום מלוכה־עקזאַמען אָהן שום בעגרענצונגען.

אלגעמיינע און יודישע עמיגראַציע און רעעמיגראַציע פון ארגענטינע

פ אַ ר י ז, (יט"א) „היקאָס“ פערעפענטליכט אָפיציעלע ציפערען וועגען דער אַלגעמיינער און יודישער אימיגראַציע קיין אַרגענטינא אין משך פון די חדשים יאַנואַר—אַפּריל 1931.

אין משך פון דער צייט האָבן קיין אַרגענטינע אימיגרירט 26,701 פערזאָן (אין דעם זעלבען פער־יאָר 1930—45,276); דערין יודען 1,799 (2,819), ד. ה. 6.3 פראָצ. פון דער אַלגעמיינער אימיגראַציע. אין די בעזונדערע חודשים האָבן אימיגרירט: יאַ־נואַר — 473, פעברואַר — 878, מערץ — 253 און אַפּריל — 195 יודען.

אין אַלגעמיין פערקלענערט זיך די אימיגראַ־ציע קיין אַרגענטינע פון חודש צו חודש (אין פעב־רואַר ה. י. זענען געווען גאַנץ בעזונדערע סיבות פאַר אַ צייטווייליגען אויפשטייג).

אינטערעסאַנט זענען די ציפערען, וואָס זענען נוגע פוילען. אין די ערשטע 4 חדשים פון 1930 האָט דער אנטייל פון יודען אין דער פוילישער עמיגראַציע קיין אַרגענטינע בעטראָפען בלויז 25 פראָצ., בעת אין דעם זעלבען פעריאָד ה. י. איז ער געשטיגען ביז גאַנצע 50 פראָצענט.

בעזונדערס גרויס זענען די ציפערען, וואָס זע־נען נוגע דער רעעמיגראַציע פון אַרגענטינע. זי ערקלערט זיך, פערשטעהט זיך, מיט די שווערע בעדינגונגען פון דעם איצטיגען ווירטשאַפטליכען קריזיס אין אַרגענטינע. אַזוי האָט די רעעמיגראַציע אין יאַנואַר ה. י. בעטראָפען בלויז 29 פראָצ., אָבער שוין אין פעברואַר 53 פראָצ., אין מערץ 95 פראָצ. און אין אַפּריל — שוין גאַנצע 155 פראָצ. די פראָצענט־ציפער'ן פאַר די זעלבע חדשים פון 1930 זענען געווען: 25, 43, 38 און 78 פראָצ. מען דאַרף אָבער בעמערקען, אַז די רעעמיגראַציע איז בעזונדערס שטאַרק צווישען איטאַליענער און שפּאַ־ניער. גאַנץ שוואַך איז זי צווישען פּאָליאַקען און פערשווינדענד קליין צווישען יודען.

אימפּאָזאַנטע לויה פון קרבן פון די אנטיסעמיטישע פסח־שאַסען אין דער בודאַפּעשטער סינאַגאָגע

ב ו ד אַ פּ ע ש ט, (יט"א) די לויה פון נתן טאַג־ליכט, דעם צווייטען קרבן פון די שאָסען פון משו־געגעם אַנטיסעמיט עמיל זאַטלאַקא אין דער גרויסער בודאַפּעשטער סינאַגאָגע פון פאַריגען פסח, איז גע־ווען זעהר אימפּאָזאַנט, טויזענדער מענשען, יודען און קריסטען, האָבן בעגלייט דעם אומשולדיגען קרבן פון דער אַנטיסעמיטישער רשעות צו זיין אייביגער רוה. דער שטאָט־פּרעזידענט האָט צוגע־שיקט אַ גרויסען בלומען־קראַנץ מיט בענדער אין די פאַרבען פון דער אונגאַרישער הויפּטשטאָט. די רעגירונג איז געווען רעפּרעזענטירט דורך אַ ספּע־ציעלען דעלעגאַט. די קהלה־פערוואַלטונג און אַלע יודישע אינסטיטוציעס האָבן געשיקט טרויער־דע־לעגאַציעס. די אָרדנונג האָבן געהיטען עהרען־אָפּטיילונגען פון דער פּאָליציי און ספּאָרט־אָרגאַ־ניזאַציעס. טרויער־רעדעס אויפ'ן קבר פון אומגע־קומענעם האָבן געהאַלטען דער ראַבינער ד"ר גראָס מאַן און דער פּרעזעס פון דער בודאַפּעשטער קהלה הויפראַט סאַמועל שטערן.

ווינער האַקענקרייצלערישע דעמאָנסטראַציעס געגען די ראָטשילדס

ווי ע ן, (יט"א) די עסטרייכישע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען האָבן צונויפגערופען אַ מאַסען־פער־זאַמלונג אונטער'ן פרייען הימעל אינמיטען שטאָט אַלס דעמאָנסטראַציע געגען בעצאָהלען ראָטשילדס חובות מיט עסטרייכישען מלוכה־געלד“ און געגען דער פערשקלאַפונג פון עסטרייך צום אינטערנאַציאָ־נאַלען יודישען קאַפּיטאַל“. די פּאָליציי האָט פער־באָטען די פערזאַמלונג כדי צו פערהיטען שטערונ־גען פון דער עפענטליכער רוה. אָבער די האַקענ־קרייצלער האָבן דאָך פּראָבירט אָפּהאַלטען די פערזאַמלונג, אָדער לפחות נישט־אָרגאַניזירטע דע־מאָנסטראַציעס אין שכנות'דיגע פּונקטען. דער גרעס־טער טייל האָט זיך קאָנצענטרירט אויף דעם אוני־ווערזיטעטס־ראַמפּע. דאָרט זענען אויך געהאַלטען געוואָרען אַנטיסעמיטישע רעדעס מיט זידלערייען אויף דער רעגירונג און פּאָליציי. שפּעט ביינאַכט האָבן איינצעלנע גרופּעס אַטאַקירט אויף יודען אויף די עסטראַדען פון די קאַפע־הייזער און אויף די גאַסען. אומעטום האָט די פּאָליציי צוריק איינ־געשטעלט אָרדנונג. נישט דער־לאָזענדיג צו קיין גרעסערע צוזאַמענשטויסען. עטליכע האַקענקרייצלער זענען אַרעסטירט געוואָרען.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6,
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אַלע פּלוצימדיגע פאַרפאַלען צו יעדער צייט
בייטאָג און ביינאַכט ווי אויך אין אַלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.
פערהיטונגס־שטעל אונטער דער לייטונג פון אַ ד"ר־ספּעצ. פון 9 אָוו. ביז 3 ביינאַכט

קונסט־מאָלער יעקב מיטלער

די אויסשטעלונג פון קונסט־מאָלער יעקב מיטלער און סקולפּטור כיימאָוויטש אין לאָדז איז נאָך אַ גרויסען ערפאָלג פייערליך געשלאָסען גע־וואָרען היינטיגען זונטאָג.

ערשטער פאַל פון שענדען אַ יודישן בית־עולם אין פראַנקרייך

פ אַ ר י ז, (יט"א) פון דער שטאָט ראָזענוויל־ער אין עלזאַס ווערט מיטגעטיילט וועגען דעם ערש־טען פאַל פון שענדען אַ יודישען בית־עולם אין פראַנקרייך. אויף דעם אָרטיגען היסטאָרישען יודי־שען בית־עולם האָבן כוליגאַנעס אומגעוואָרפען און צובראָכען 20 מצבות. די וואַנדאַלען זענען נישט ענטדעקט געוואָרען.

ערען־אויפנאַמע פאַר פּענלעווע

פ אַ ר י ז, (יט"א) דער קאָמיטעט פאַר'ן א"י־פּאַווילאָן אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָלאָניאַל אויסשטעלונג ביים פראַנצויזישען קרן־היסוד אַר־דענט איין די טעג אַ פייערליכע עהרען־אויפנאַהמע פאַר דעם פראַנצויזישען פּאָליטיקער און געלעהר־טען פּאָול פּענלעווע, וועלכער איז, ווי בעקאַנט, גע־ווען פּרעמיער־מיניסטער פון פראַנצויזישען קאַ־בינעט אין 1917. בעת עס איז פערעפענטליכט געוואָרען די באַלפור־דעקלאַראַציע, וועלכע ער האָט דאַן אין נאָמען פון דער פראַנצויזישער רעגירונג בעשטעטיגט.

בולגאַריש פינאַנץ־מיניסטעריום
אפגעזאָגט אויסצאָהלען רעגירונגס־סובווענץ פאַר יוד. שולען

ס אָ פ י אַ, (יט"א) דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום, האָט זיך אָפּגעזאָגט אויסצוצאָהלען דעם יודישען צענ־טראַל־קאָנסיסטאָריום די סומע פון אַ האַלבען מיל־יאָן לעווא (אַן ערך 750 ענגל. פונט), וועלכע דאָס בילדונגס־מיניסטעריום האָט בעשטימט אין די ראַטע פון דעם בודזשעט פאַר מינדערהייטס־שולען. דעם אָפּזאָג מאָטיווירט דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום מיט פינאַנציעלע שוועריגקייטען, וואָס זענען ענט־שטאַנען אין צוזאַמענהאַנג מיט די פאָרשטעהענדע פּאַרלאַמענטס־וואַהלען אין בולגאַריען.

אַ דענקמאַל פאַר לואידזשי לוצאַטי

ר וי ם, (יט"א) אין דער שטאָט וויסענצא, אין וועלכער לואידזשי לוצאַטי, דער פערשטאָרבענער יודיש־איטאַליענישער שטאַטסמאַן האָט געגרינדעט זיינע ערשטע אין איטאַליען קאָאָפּעראַטיווען און פּאָלקס־בענק, איז פאָרגעקומען די פייערליכע ענט־הילונג פון זיין דענקמאַל, וואָס איז אויסגעפיהרט געוואָרען דורכ'ן איטאַליענישען סקולפּטאָר ערסאַ־בילי.

אין נאָמען פון דער רעגירונג האָט גערעדט דער געוו. פינאַנץ־מיניסטער לוצאַטיס שילער אַל־בערטא דע סטעפאַני. אין זיין רעדע האָט ער פאָר־געשטעלט די גרויסע פּאַטריאָטישע פערדינסטען, וועלכע לואידזשי לוצאַטי האָט געהאַט פאַר'ן לאַנד און האָט איהם געשטעלט צוזאַמען מיט די בעמען פון די גרעסטע איטאַליענישע פּאַטריאָטען, דענ־קער און געלעהרטע.

די איטאַליענישע פּרעסע דערמאָהנט ביי דער געלעגענהייט די לייסטונגען און פערדינסטען פון שטאַטסמאַן און פינאַנסיסט לואידזשי לוצאַטי, דעם שעפער פון דער קאָאָפּעראַטיווער בעוועגונג אין איטאַליען.

—=:)(:=—

דער „פוילישער שטערן“

23

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן פון דעם וועלט־קריג

מאַרטימער האָט אַריבערגעפיהרט דעם שמועס אויף אַן אַנדער טעמא, אָבער האַרי האָט נישט גע־קאָנט פערגעסען זיין פלינקען אַדורכדרינגענדען בליק.

זיין געדאַנק האָט געמאַטערט אומקלאָרע חשדים, פערנעפּעלטע פראַגען.

איהם האָט זיך איצט געוואָלט פערבלייבען אַליין, אַ טראַכט טון, און פּרובען צו פונאַנדערקניפּען דעם קנויל אינטריגען, אין וועלכען ער איז אַריינגע־פּלאָנטערט געוואָרען.

דער געדאַנק זיינער האָט זיך די גאַנצע צייט צוריקגעקעהרט צו מאַרטימערן און צו נור־על־דין.

אויב מאַרטימער און דער קאַפּיטאַן שטערנג זענען ביידע געווען אין דער קרעטשמע, הייסט עס דאָך, אַז זיי האָבן זיך געקענט איינער דעם אַנדע־רען? שטערנג האָט זיך אויך געקאָנט מיט נור־על־דין, און, ווייזט אויס זיך, גוט געקאָנט, ווייל ער, האַרי האָט דאָך געדענקט, ווי גוט־ברודעריש זיי האָבן געשמועסט אין דער טעאַטער־גאַרדעראָבע אין דעם ערשטען אָוונד פון זיין אָנקומען קיין ענג־לאַנד.. שטערנג האָט אויך געקאָנט דאָס פריילין מערי קווייטמאַן: האַרי האָט געדענקט, אַז נור־על־דין האָט זיי בעקאַנט אין יענעם אָוונד, ווען ער מיט שטערנג'ן איז געקומען אין „פּאַלאַס“, מאַדנע, וואָס דער קאַפּיטאַן...

האַרי האָט זיך קוים איינגעהאַלטען אין די ראַהמען פון קאַלטבלוטיגקייט, בעת ער האָט זיך דערמאָהנט פלוצים, ווי מערי האָט איהם געזאָגט אין דער טאַקסובקע, אַז אין שפּיגעל פון דער גאַ־דעראָבע האָט זי געזעהען דאָס פּנים פון דער טענ־צערין, בעת זי האָט גערעדט מיט'ן קאַפּיטאַן שטערנג און ווי זי איז געווען איבערראַשט פון דער מורא'־דיגער שרעק, וואָס האָט זיך אויסגעמאָהלט אין דער טענצערינס אויגען... נור־על־דין האָט זיך מודה געווען פאַר האַרי'ן אַז מאַרטימער האָט אויף איהר אָנגעוואָרפען אַ פּחד.. זי האָט אַלזאָ, מורא געהאַט אי פאַר שטערנגן אי פאַר מאַרטימערן... פאַר יענעם מאַרטימערן, וועלכער איז, ווי שטערנג ערשינען אין פערשידענע פאַלען פון דער געהיימ־נישפולער געשיכטע... וואָס האָט זי, אייגענטליך, געוואָלט מיטטיילען, ווען זי איז פלוצים הייבט ענט־שוויגען געוואָרען, אַרויסשעפּטשענדיג: „איך, איך האָב מורא, אַז איך האָב שוין אַזוי אויך צופיל געזאָגט“?..

נאָך דעם האָט שוין האַרי'ס בליק אויף אַ ווילע נישט פערלאָזט מאַרטימערס פּנים.

ער האָט אויפמערקזאַם שטודירט די אַלע גע־זיכטס־צוגען זיינע: די נאָהענט־אוועקגעשטעלטע אויגען, וואָס זענען שטאַרק פערגרעסערט געוואָרען דורך די דיקע אויגען־גלעזער, די גלייכע באַקען ביינער, דעם צינישען מויל, וואָס איז פערשטעלט געווען דורך גראָבע וואָנסעס, דעם הויכען שטערן, וואָס האָט איהם אַרויסגעשטאַרצט פון הינטער די צעשויבערטע, שלעכט־צוגעקעמטע האָהר...

ער האָט מעהר נישט גערעדט נישט וועגען שטערנג'ן און נישט וועגען דער טענצערין.

דער שמועס האָט זיך געוויקעלט אַרום אַלגע־מיינע ענינים, און מאַרטימער האָט זיך אַרויסגע־וויזען, אַלס אַ קלוגער, שיין־ענטוויקעלטער מענש.

בחנם האָט זיך האַרי בעמיהט אַרויפצוציהען איהם אויף אַ שמועס וועגען זיך גופא: יענער האָט זיך פער'עקשנט אָפּגעווענדעט פון דער דאָזיגער טעמע.

לסוף האָט האַרי בעשלאָסען צו שטעלען איהם אַ גלייכע פראַגע?

דער אויסגעטרונקענער וויין האָט צוואַרעמט דאָס בלוט, און געוועקט די דרייסטקייט:

— נור־על־דין האָט מיר געזאָגט, אַז איהר גע־פינט זיך אויף דער פערזענליכער דינסט פונ'ם קרוינפּרינץ, און איך בין אויסערגעוועהנליך נייגע־ריג צו וויסען, וואָס איהר האָט געטון ביז איידער אָנקומען קיין ענגלאַנד? — האָט ער אַ פרעג גע־טון — איהר זענט געווען אין מעץ מיט זיין קעניג־ליכער מאַיעסטעט? איהר זענט אַנוועזענד געווען ביי דעם שטורם פון ווערדען? איהר האָט געזעהען, ווי ס'איז אַיינגענומען געוואָרען דער דומאָנער פאָרט?

מאַרטימער האָט פערוואָרפען דעם קאָפּ, און מאַכענדיג מיט די הענד, האָט ער זיך פונאַנדערגע־לאַכט:

— דאָס איז אַ סוד, מיין פריינד! אַ פראָפעס־יאָנעלער סוד!..

עטוואָס שטילער אָבער האָט ער צוגעגעבן:

— צווישען אונז זאָל עס בלייבען... וואָס ווע־ניגער מיר וועלען רעדען וועגען דעם קרוינפּרינץ, אַלץ בעסער וועט זיין!.. ס'איז דערפאַר, ווייל מיינע חברים טענה'ן שוין אַזוי אויך, אַז איך פערנאַכ־לעסיג די אַרבייט... זיי דערקלערען עס מיט דעם פערזענליכען רייץ פון נור־על־דין. זאָלען זיי מיי־נען אַזוי, אויב זיי ווילען... איהר פערשטעהט מיך, בעלפאָרד?

האַרי האָט זיך געאיילט צו ענטפערען, אַז ער פערשטעהט די זאַך אויסגעצייכענט, און וועט קיי־נעם וועגען דעם אַ וואָרט נישט אַ פּיפּס טון...

מאַרטאַ האָט דערלאַנגט קאַווע.

מאַרטימער האָט פערדויכערט אַן אויסגעצייכענ־טע ציגאַר, וואָס האַרי האָט איהם צוגעטראָגען.

האַרי האָט זיך אויפגעשטעלט:

— ענטשולדיגט מיר, איך מוז אַריינבליקען אין קאַבינעט, כדי צו זעהען, ווי אַזוי מאַרטאַ האָט געמאַכט אַלץ גרייט פאַר די געסט.

מאַרטימער האָט זיך אויפגעהויבען תיכף נאָך איהם, און אַ זאָג געטון, אויסטרינקענדיג דעם קאָ־ניאַק:

— זעהר גוט... איך געה מיט אייך!

האַרי האָט דערפיהלט, אַז דער גאַסט וויל איהם נישט אָפּלאָזען פון זיך, און ער האָט פלוצים בעשלאָסען: „פאַרוואָס זאָל איך נישט טעלעפאָ־נירען אין זיין אַנוועזענהייט?“

דאָס אַרויסרופען עליאַסן, וואָלט דאָך ביי קיי־נעם נישט געדאַרפט אַרויסרופען קיין חשד.

אויב די הילף וועט קומען שנעל, וועט מאַר־טימער ווערען אַרעסטירט, און די איבעריגע איינגע־לאַדענע וועלען אויך ממילא אַריינפאַלען אין דער נעץ.

אַריינגעהענדיג אין קאַבינעט, איז האַרי תיכף צוגעגאַנגען צום טישעל, אויף וועלכען ס'איז גע־שטאַנען דער טעלעפאָן און אַרונטערגענומען דאָס טעלעפאָן־טרייבעל.

— ענטשולדיגט מיר — האָט ער געזאָגט — איך דאַרף אָנטעלעפאָנירען אין סעניגג.

— אַך, גאָט מיינער, אַ שאָד!... אַ גרויסער שאָד! — האָט מאַרטימער בעמערקט, אָנלעהנענדיג זיך אין קאַמין — איך האָב עס נישט געוואוסט... איך בעדויער, וואָס איך האָב וועגען דעם נישט אַ טראַכט געטון.

די טעלעפאָן־סטאַציע האָט זיך נישט אָפּגע־רופען.

— איך פערשטעה גאָרנישט...

(פאָרטזעצונג קומט).

פאליטישע לייטונג פון ציון. בעוועגונג

זאל טיילווייז אריבערגעפיהרט ווערען קיין אמעריקא

ווי שטעלען זיך פאר די אמעריקאנער ציוניסטען די צוקונפטיגע לייטונג. — בעציהונג צום רעוויזיאניזם. — פראגע פון דער יודישער אגענץ. — בעציהונג צו ענגלאנד און צו דער אראבער-פראגע.

וואַרשא (יט״א) אין משך פון אינטערוויאו מיט׳ן פאָרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור האָט ה׳ אַב. גאָלדבערג בעריהרט אויך אַ רייה אַקטועלע ציוניסטישע פראבלעמען, וואָס וועלען שטעהען אויפ׳ן טאַג־אָרדנונג פון נעכסטען ציוניסטישען קאָנגרעס.

איך וועל אויסנוצען מיין וויילען אין פוילען, ערקלערט ה׳ אַב. גאָלדבערג, כדי צו פרובען פער־אייגהייטליכען די שטעלונג פון דעם אַמעריקאַנער ציוניזם מיט די לידער פון דעם אַלגעמיין־ציוניס־טישער בעוועגונג אין פוילען. עס איז בעזונדערס וויכטיג, אז אויפ׳ן קאָנגרעס זאָל מען פערלירען וואָס וועניגער צייט פאַר דער פראגע פון דער צוקונפטיגער לייטונג. מיר גלויבען, אַז די פראגע וועגען דער פעריזאָן פון ד״ר וויצמאַן איז שוין ערלעדיגט. היות מיר גלויבען, אַז ד״ר וויצמאַן וועט האַלטען וואָרט און זיין קאַנדידאַטור מעהר נישט אַרויסשטעלען, האַנדעלט זיך איצט וועגען דער פעראייגהייטליכונג פון דער שטעלונג פון אַלע ציוניסטען, וואָס שטעהען אויף דעם שטאַנד־פונקט, אַז די קומענדע לייטונג דאַרף געפיהרט ווערען נישט דורך ד״ר וויצמאַן.

עס זעהט זיך נישט קיין אַנדער אויסוועג, ווי די שאַפונג פון אַ קאָלעגיום. די פיהרערשאַפט־פראגע איז אַזאַ אָנגעצויגענע, אַז עס שיינט, דאָס איהר ערלעדיגונג וועט ענדליך ערמעגליכען אַרויספיהרען דעם ציוניזם מן־המצר. פערשטעהט זיך, אַז ווען עס וועט שטעהען די פראגע וועגען פערזאָנען־צוזאַמענ־שטעל פון דעם קאָלעגיום, וועלען אַרויסשווימען אַ רייה שוועריגקייטען. מען מוז זיך אָבער זאָגען, אַז דאָס איז דער איינציגער ראַציאָנעלער אויסגאַנג, און פאַר דער קאָלעגיום־קאָנצעפּציע מוזען געזאַונגען ווערען אַלע שאַטירונגען פון ציוניזם. אויך די רע־וויזיאָניסטען. אויף דעם דאָזיגען שטאַנדפונקט שטעהט דער אַמעריקאַנער ציוניזם, וועלכער איז אין זיין איצטיגער געשטאַלטונג אַ קאָמפּאָזיט, אַ צונויפשמעלצונג פון די פערשידענע שאַטירונגען. באַטירליך, קען קיין רייד נישט זיין, אַז די אַמערי־קאַנער ציוניסטען וועלען איינגעהען אויף אַלע פונק־טען פון רעוויזיאָניסטישען פראגראם. ווען מיר וואָלטען אויף איהם איינגעגאַנגען, וואָלטען מיר ערקלערט, אַז מיר זענען געוואָרען רעוויזיאָניסטען און וואָלטען אַריינגעטרעטען אין דער רעוויזיאָניס־טישער אָרגאַניזאַציע.

מיר פאָדערען דעם אויסבוי פון דער קרן־היסוד־אַרבייט ביי אַ שטאַרקער אַקצענטירונג פון דער פּריוואַטער איניציאַטיוו. די ביידע אידעע זאָל זיך געשטאַלטען אין אַ ספּעציעל געשאַפענעם עקאָ־נאָמישען ראַט, ביי דער מעגליכער עלימינירונג פון פּאָליטישע עלעמענטען. אַזאַ פראגראם וואָלט געהאַט גרויסע שאַנסען. און עס איז קיין ספק נישט, אַז פאַר דעם דאָזיגען פראגראם וועט מען געווינען די מאַיאָריטעט פון סתם־ציוניזם, מזרחי און רעוויזיאָניסטען. אונזער פראגראם באַזירט נישט באַין אופן אויף וועלכע עס איז קאַמפּס־לאָזונגען, וואָס זאָלען זיין געווענדעט געגען די אַרבייטער, פערקעהרט, מיר אַנערקענען דעם גרויסען היסטארי־שען ווערט פון די א״י־לייסטונגען פון די אַרבייטער. אָבער אין איצטיגען מאָמענט שטעהט פאַר אונז מעהר נאָך, ווי תמיד, די עיקר־אויפגאַבע — די שאַפונג פון דער יודישער מדינה — אין איהר גאַנצען פערנעהם. מיר לעגען אוועק אין אַ זייט כל־ערליי פּלפּולים וועגען „לינקיזם״ און „רעכטיזם״. אויב וועלכער עס איז עלעמענט העלפט אונז דער־נעהנטערען זיך צום ציל, נעהמען מיר איהם אָן, אַלץ־איינס, צי דער דאָזיגער עלעמענט קומט אונ־טער „רעכטע״ אָדער „לינקע״ לאָזונגען. שטערט ווידער וועלכער עס איז עלעמענט, וואַרפען מיר איהם אָב, אָהן קיין שום סענטימענטען אָהן טענות־ומענות. די דאָמינירענדע לאָזונג איז: אויפבוי איבער־אַלץ און פאַר אַלץ. מהאי טעמא איז פאַר אונז נישט אַקטועל דאָס צוזאַמענגעהען מיט די ראַדיקאַלען, וויל קיין „צענטראַ־לינק״ ווילען מיר נישט שאַפען.

לגבי די רעוויזיאָניסטען איז אונזער שטעלונג קלאָר: נישט אויסשליסטען זיי פון דער לייטונג, אָבער אויך נישט אָננעהמען דאָס רעוויזיאָניסטישע פּראגראם. מיר האַלטען, אַז די עקסטרעמע שטעלונג פון די רעוויזיאָניסטען לגבי דער יודישער אַגענץ איז נישט קלוג. עס איז נישט די צייט צו ברעכען די אַגענץ, בעזונדערס אַז זי האָט בעוויזען, דאָס פּאָליטיש שטערט זי נישט. מען דאַרף זי לאָזען זיין טעטיג — און בעוואויגען זי צו טעטיגקייט. די פראָבע פון די ערשטע 2 יאָהר איז נישט קיין קריטעריום פאַר איהר אַקטועלער לייסטונגס־פעהיג־קייט. זאָל מען נישט פערגעסען, אַז די דאָזיגע צייט איז געווען די שווערסטע, הן עקאָנאָמיש, הן פּאָ־ליטיש. מיר האָבען די אַגענץ־מענשען בעקומען אין דער קריזיסטער צייט — און דער גסיסה איז געווען אַ צו־שוועריר פאַר נישט־ציוניסטען.

מיט ענגלאַנד וועלען מיר, נאַטירליך, נישט אָבברעכען אונזערע בעציהונגען. מיר האָבען ווייטער צו איהר צוטרוי, אָבער נישט בלינדען צוטרוי. כבדהו וחשדהו. מיר לאָזען איהר טון, אָבער קוקען איהר אויף די הענד.

וואָס שייך די אַראַבער, קענען קיין צוויי מיי־נונגען נישט זיין: מען מוז זוכען מיט זיי שלום. אָבער נישט אויפ׳ן וועג פון „ברית שלום״, וועלכער איז מעהר „ברית״, מעהר „שניידען״ — שניידען אַלע — ווי „שלום״. מיר זענען דאָך איבערצייגט, אַז אונזער אַרבייט אין א״י איז נישט קיין שטער, נאָר אַדרבה, אַ ברכה פאַר די אַראַבער. און די דאָ־זיגע איבערצייגונג קען מען, ביי אַ גוטער אַרבייט, די אַראַבער איינאימפען. עס איז אַ גרויס פערזעהען, וואָס ביז איצט האָט מען אויף דעם געביט געטון אַזוי וועניג. מיר וועלען מוזען זוכען אַ פערשטענדיגונג מיט דער מוזולמענישער וועלט, דער וועג איז אַ שווערער, מיר מוזען איהם אָבער געהען. די מוזול־מענישע וועלט דאַרף ווערען איבערצייגט, אַז אונזע־רע אינטערעסען זענען נישט קיין געגענזייטיגע, זיי קרייצען זיך נישט, נאָר פערקעהרט, זיי טרעפען זיך צונויף.

אומקעהרענדיג זיך צו דער פראגע פון אַ קאָ־לעגיום־לייטונג, דאַרף מען זיך קלאָר מאַכען, אַז עס איז נישט מעגליך צו פערלאַנגען, דאָס דער געדאַנק זאָל פון דעם קאָנגרעס־וואַרשטאַט תיכף אַרויסגעהען בתכלית־ההדור. אין דעם קאָלעגיום מוזען אָבער זיין פערטרעטען אַלע: רעוויזיאָניסטען, אַרבייטער, מזרחי. מיר מוזען צונויפנעהמען די בעסטע מענשען, וואָס קענען מיט זיך צוזאַמענאַר־בייטען.

לסוף נאָך, פערענדיגט זיינע אויספיהרונגען ה׳ אַב. גאָלדבערג, וועט פאַר׳ן קאָנגרעס שטעהען דאָס פראבלעם וועגען אַריבערפיהרען אַ טייל אַרבייט קיין אַמעריקע. מען דאַרף זיך דערפאַר נישט דערשרעקען. אַגב, איז שוין אויף דעם געביט דאָ אַ שטיקעל ערפאַהרונג. די יודישע אַגענץ איז אויך געווען צער־טיילט אין דער לייטונג צווישען לאָנדאָן און ניו־יאָרק. עס איז געווען שווערליך, אָבער מען האָט זיך פערשטענדיגט. איצט שטעהט די פראגע ברייטער. טייל מענשען פון דער לייטונג זאָלען זיך געפינען אין ניו־יאָרק. דאָס וועט כלל נישט שטערען. וועניגסטענס, אויף די איצטיגע יאָהרען פון פּאָלי־טישען קריזיס דאַרף דער דאָזיגער שריט גענומען ווערען. איך גלויב, אַז אַזאַ פרוב וועט זיך אַרויס־ווייזען אַלס ערפאָלגרייך.

אונגארישער פארשטעהער אין דער יוד. אגענץ

בודאַפּעשט, (יט״א) אויף דער אויסעראָר־דענטליכער גענעראַל־פערזאַמלונג פון אונגאַרישען פּראָ־פּאַלעסטינא־בונד זענען געוועהלט געוואָרען פאָלגענדע פאָרשטעהער פון אונגאַרן אין נישט־ציוניסטישען טייל פון דער יודישער אַגענץ: אויבער־ראַבינער פון שעגעד ד״ר עמנואל לעוו, הויף־ראַט פראַנץ שעקעלי, אוניווערזיטעטס־פּראָפ. ד״ר איגנאַץ פייפער, אויבער־רעגירונגס־ראַט ד״ר איגנאַץ פרידמאַן, אויבער־ראַבינער ד״ר יוליוס פישער, אויבער־ראַבינער ד״ר אַרנאלד קיס, גענעראַל־דירעקטאָר ד״ר ערנסט מאקאי און אוניווערזיטעטס־פּראָ־פעסאָר ד״ר לודוויג טערעק.

אויסטערלישע טראגעדיע אין א משפחה

פאטער בעגעהט זעלבסטמארד אויף דער חתונה פון זיין אונגעזעצליכען זוהן מיט זיין געזעצליכער טאכטער

אַן׳אויסטערלישע טראַגעדיע, פון אַ ווילנער יודישער משפחה, וועלכע האָט זיך געצויגען במשך פון 20 יאָהר, האָט זיך די טעג פערענדיגט מיט אַ בלוטיגען פינאַל אין וואָלאָזשין.

אָט וואָס עס ווערט דערציילט וועגען דער געשיכטע אין דער היינטיגער פּוילישער פּרעסע:

אין דוקשט האָט מיט 20 יאָהר צוריק גע־וואוינט דער פערמעגליכער יודישער סוחר ג. די־גולסאָן צוזאַמען מיט זיין פרוי און דריי קינדער. די פאַמיליע דיגולסאָן האָט געלעבט זעהר גליקליך, דער גורל האָט אָבער געוואָלט, אַז דאָס גליקליכע לעבען פון אַ יודישער פאַמיליע זאָל צושטערט ווע־רען דורך אַ פרוי, וועלכע איז געקומען צו גאַסט צו דער משפחה דיגולסאָן קיין דוקשט.

דאָס איז געווען די שיינע ווילנערין חיה בי־ראָוויטש.

דיגולסאָן האָט זיך פון ערשטען אויגענבליק פערליבט אין דער שיינער חיה ביראָוויטש, מיט וועלכער ער האָט אָנגעקניפּט אַן׳ערנסטען ליבעס־ראָמאַן, וועלכער האָט דערפיהרט צו דעם, אַז די־גולסאָן האָט אַוועקגעוואָרפען זיין ווייב און איז אַרויסגעפאָהרען מיט חיה ביראָוויטש קיין ווילנע.

זינט דעם טאָג, זענען אַוועקגעגאַנגען צוואַנציג יאָהר.

דיגולסאָנס עלטערע טאָכטער — אידא, האָט געווילט דעם זומער אין וואלאזשין ביי איהרער אַ חבר׳טע, דאָרט האָט זי זיך בעקענט מיט אַ יודי־שען יונגענמאַן, אַ סטודענט.

3

די יונגעלייט זענען זיך ביידע שטאַרק געפעלען געוואָרען איינע דעם צווייטען, צווישען ביידען האָ־בען זיך איינגעשטעלט האַרציגע בעציהונגען, וועל־כע האָבען זיך פערוואַנדעלט אין אַ הייסער ליבע און דאָס יונגע פּאָר־פּאָלק האָט בעשלאָסען חתונה צו האָבען.

דער 19־יעהריגער יונגערמאַן איז אַוועקגע־גאַנגען צו איהר מוטער און געבעטען איהר זי זאָל איהם דערלויבען חתונה צו האָבען מיט איהר טאָכטער. פ׳וי דיגולסאָן איז דערצו מסכים געווען און ס׳איז בעשטימט געוואָרען די חופּה.

אין טאָג פון דער חתונה איז פּלוצלונג אָנגע־קומען אַ דעפּעשע פון אַלטען דיגולסאָנען, מען זאָל אָפּהאַלטען די חתונה ביז זיין אָנקומען.

אויף מאָרגען, ווען דיגולסאָן איז אָנגעקומען פון ווילנע קיין וואלאזשין איז שוין אָבער געווען צו שפּעט: ס׳האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די חופּה איז פאָרגעקומען נאָך פאַר דעם, ווי ס׳איז דערהאַל־טען געוואָרען זיין דעפּעשע.

דערוויסענדיג זיך וועגען דעם, האָט דיגולסאָן געכאַפּט פון טיש אַ מעסער און אַריינגעשטאָכען זיך איז האַלז, אין אַ קורצע ווייל ארום איז די־גולסאָן נישט קומענדיג צו זיך געשטאָרבען.

ערשט נאָך דיגולסאָנס טראַגישען טויט האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער יונגער סטודענט, וועל־כער האָט חתונה געהאַט מיט אידאַן דיגולסאָן איז געווען דיגולסאָנס אומגעזעצליך קינד, וועלכען ס׳־האָט איהם געבוירען זיין אַמאָליגע געליבטע, וועל־כע האָט צושטערט דאָס גליקליכע פאַמיליען־לעבען פון דער משפחה דיגולסאָן.

אין וואלאזשין האָט די אויסטערלישע טראַ־געדיע געמאַכט אַ דערשיטערנדען איינדרוק.

שטאט ראט אין מעזריטש

בעשלאסען אנצורופען א גאס א. נ. פון שלום אש

מעזריטש, (יט״א) אויף דער לעצטער זיצונג פון מעזריטשער שטאָט־ראַט איז לויט׳ן פאָרשלאַג פון ראַטמאַן גאָלדבערג, בעשלאָסען געוואָרען אָנצו־רופען די יאַטקע־גאַס אויפ׳ן נאָמען פון שלום אַש.

30 יאהר דייטשער „הילפס-פעראיין

בערלין, (יט״א) דאָס דרייסיג־יעהריגע יאָהר־בוך פון דייטשען „הילפס־פעראיין״, וואָס איז די טעג ערשינען, איז געווידמעט דער 30־יעהריגער עקזיסטענץ פון פעראיין.

נגעהויבען בויען די יודישע כדורי-אקערבוי-שול אין א״י

ירושלים, (יט״א) די רעגירונג האָט אָנגע־הויבען די בוי־אַרבייטען פון דער יודישער לאַנד־ווירטשאַפטליכער שול אין משע פון דעם כדורי־פאָנד. ווי בעקאַנט, שטאַמט דער פאָנד פון דער צוואה פון יודיש־אינדישען מיליאָנער כדורי. ביי די בוי־אַרבייטען זענען דערווייל בעשעפטיגט 70 אַראַבישע און 6 יודישע אַרבייטער.

יודישע אימיגראציע קיין א״י

ירושלים, (יט״א) אין חודש מאַי האָבען קיין ארץ־ישראל אימיגרירט 629 פערזאָן, דערין 490 יודען. אין דעם זעלבען חודש האָבען פער־לאָזען דאָס לאַנד 76 פערזאָן, דערפון 33 יודען.

(43

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאציאנ. ערטישער ראמאן פון לאנדאנער לעבען

דער דעטעקטיוו טשאַרלס ערליי מיט זיין גע־הילף ראַלף זענען קודם־כל אוועק אין נאָהענטען פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט, כדי זיך צו דערוויסען, צי ס׳איז נישט אימיצער פערהאַלטען געוואָרען אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן געשלעג וואָס איז ערשט מיט עטליכע מינוט צוריק פאָרגעקומען פאַר דער טיר פון גראַנד קאַפע. דאָרט האָבען זיי זיך דערוואוסט, אַז קיינער איז נישט פערהאַלטען געוואָרען, ווייל ס׳איז נאָר פאָרגעקומען אַ קליינע אוואַנטורע, ס׳איז נאָר צונויפגעשטעלט געוואָרען אַ פּראָטאָקאָל געגען 2 אָנטיילנעהמער אין דער אוואַנטורע פאַר שטערען די עפענטליכע רוה.

— קען איך וויסען נאָגען וועמען דער פּראָטאָ־קאָל איז צונויפגעשטעלט געוואָרען?

דער דיזשור־ירענדער פּאָליציאַנט האָט אָנגעקוקט פערוואונדערט די צוויי מענשען, וועלכע אינטערעסי־רען זיך אַזוי שטאַרק מיט אַזאַ נישט בעדייטענדען ענין און געפרעגט

— יהיר זענט איהר דען און צוליב וואָס דאַרפט איהר די דאָזיגע אינפאָרמאַציעס?

נאָך איידער ראַלף האָט זיך אָריענטירט וואָס צו ענטפערען, האָט טשאַרלס געזאָגט

— מיר זענען צייטונגס־רעפּאָרטערען און מיר וואָלטען איך זעהר געבעטען אונז אויפצוגעבען די פערלאַנגטע נעמען.

דער פּאָליציאַנט האָט געעפענט דאָס טאָג־בוך און אַרויסגעלייענט: העניך ראַבטשיק מליבאַרסקא גאַס און עקיבה פּיעטריקאָווסקי פון פּיעפּשאָווא. ער־ליי האָט זיך נאָטירט די נעמען און אַרויס פון קאָ־מיסאַריאַט.

— וואָס זאָל איך ווייטער טון, הער שעף האָט ראַלף געפרעגט, איך בין שטאַרק אונרוהיג וועגען דעם גורל פון פריילין גינזבורג

— לאָז מיך אַביסעל באַטראַכטען, איך מיים אַליין נאָך נישט וואָס איך האָב צו טון, האָט דער דעטעקטיוו אויפגערעגט געזאָגט, אַנשטאָט מיר זאָ־לען פּאַקען דעם פערשאָלטענעם נירענבערג האָט ער אונז דעמאַסקירט און אונזער אַרבייט איז איצט שטאַרק בעשווערט. מיר פּיהרען איצט אַהיים.

אין דערהיים האָט אויף זיי שוין געוואַרט אידא. זי איז גראָד געווען דעמאָלט ווען ראַלף האָט אַרויס־געורופען דעם דעטעקטיוו צום גראַנד האָטעל.

— וואָס איז דאָרט געשעהען, האָט אידא ביי־גערין געפרעגט, אַרומבעהמענדיג טשאַרלען.

טשאַרל האָט זיך גאָרנישט אָנגערופען, זיינע געדאַנקען זענען געווען פערנומען מיט אויסאַרביי־טען אַ פּלאַן פאַר זיין ווייטערדיגער טעטיגקייט.

— פאַרוואָס ענטפערסטו נישט, טשאַרל? זאָג מיר וואָס איז געשעהען?

— נירענבערג האָט אונז אָפּגענאַרט און איז ענטלאָפען.

— און וואו איז סאָניע, האָט אידא דערשראָ־קען אויסגעשריגען.

— לײדער ווייס איך נישט. נירענבערג האָט זי ערגעץ מיטגענומען.

אידא איז געוואָרען בלייס ווי קרייד. זי האָט זיך גצוואַלטען אויף די פּיס, גרויסע טרעהרען האָבען זיך איהר געשטעלט אין די אויגען.

— טא וואָס שטעהסטו איהר? וואָס טוט איהר גאָרנישט? מיר זענען דאָך אַליין שולדיג דערין. מיר האָבען דאָך דאָס אומגליקליכע מיידעל געשיקט אין זיינע הענד אַריין.

אידא האָט זיך שטאַרק צוויינט, קיין ענטפער האָט זי נישט געהערט, דאָס ערשטע מאָל אין זיין לעבען איז דער בעריהמטער דעטעקטיוו געווען. אין אַזאַ לאַגע, אַז ער זאָל זיך אַבסאָלוט נישט קענען קיין עצה געבען, אַז ער זאָל זיין איינגאַנצען אָפּ־העגדיג און נישט וויסען וואָס ער האָט אָנצוהויבען צו טון. אויך ראַלפס לאַגע איז נישט געווען וואָס מקנא צו זיין, ער האָט זיך געהאַלטען פאַר דעם הויפּט־שולדיגען אין דער גאַנצער געשיכטע דער־מיט וואָס ער האָט נישט בעוויזען ווי געהעריג אָפּ־צוהיטען נירענבערגן מיט סאָניען.

— איצט איז אַלץ פערלוירען, האָט אידא זיך געבראָכען די הענד, איצט איז נאָך פיל ערגער ווי פריהער, אַנשטאָט וואָס איך אַליין בין געווען די אומגליקליכע, האָבען מיר געבראַכט נאָך אַן־אומגליק אויף אַן׳אונשולדיג מיידעל. דאָס איז דאָך שרעקליך, טשאַרל, דו מוזט דאָך עפּעס טון, כדי אָפּצוראַטעווען סאָניען פון דער ווילדער בעסטיע.

— אידא, טייערע, שטער מיר איצט נישט אין דער אַרבייט, געה אַריין אין צווייטען צימער און איך וועל אָנהויבען צו אַרבייטען. אידא איז אַ פער־צווייפעלטע אַרויסגעגאַנגען.

ערליי איז אַריין אין זיין גאַדעראָב־צימער און אין עטליכע מינוט אַרום איז ער פון דאָרט אַרויס אינגאַנצען אַן׳אַנדערער. ער איז געווען אָנגעטון ווי אַ פּויער און איז אוועק אויף מליבאָרסקאַ גאַס. ער האָט נאָך אַליין נישט געוואוסט וואָס ער וועט טון, ער האָט געטרעבענט ערשט אויפ׳ן וועג צו מאַ־כען דעם ווייטערדיגען פּלאַן.

(פאָרזעצונג קומט).

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Łodzi

Nr. 222 wciągnięto dnia 9 czerwca 1931 roku przy firmie „Wydawnictwo „Najer Folksblat" spółdzielnia z odpowiedzialnością udziałami w Łodzi" następujący wpis: Zarząd stanowią: Chaim Jakób Brzustowski, Rafał Szmajer, Dawid Silberberg, Perec Kersz i Pinkus Wajntraub.

יעדער איינציגער
האט זיך אי־בערציינט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה־מאשינען, גארדעראבען אז״וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א.ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191=00.
ביי מיר איז שטענדיג פארשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארם.
באזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציעל־ארצט פאר ניערן, בלאז און אורין־קראנקה
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4—7 אוונד.

LEKARZ-DENTYSTA
D. Zylberman
BRZEZINSKA 10, II piętro, front.
נעמט אן פון 9—1 בייטאג און פון 3—8 אוונד

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רענטגען־אינסטיטוט
און ערצליך־דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד״ר גאלדשטיין־פאלאק אויגען־קראנקה. פון 1—2
ד״ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7
ד״ר יוסטמאן נערווען־קראנקה. פון 12—2
ד״ר סטופעל רענטגען פון 12—2 און 4—6
ד״ר פאפיערני פרויען־ און געבורטס־הילף פון 11½—1
ד״ר מאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6
ד״ר ראקאווסקי נאז, האלז און אוירען־קר פון 10—11, 2—3 און פון 6—7
ד״ר ראזענצווייג קינדער־קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5
ד״ר רוזשאנער הויט־ און געשלעכטס־קר. פון 1—2
נ. ראזעס צאהן־ארצט פון 9—1
א.גראדזענטשיק צאהן־ארצט פון 3—7

צאהן־מעדיצין, בעלייכטונגען, קווארצען, מאסאזשן א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען־אינסטיטוט. — היילונג פון הויט־קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגען־שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ־לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע
אלע מעגליכע אנאליזען.
איימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
ווויזיטע איז שטאט.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט־קראנקה, און מענער־שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועז־קראנקהייטען.
קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.
— טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם. נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— באזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

8־וונג, לעטניקעס!
אנשטאט זיך בארגעז א בעט אויף אפנויז־געלד פערזעהט אייך בעסער פאר׳ן זעלבען געלד מיט אן אכט פאטענטירט בעט מיט א מאטראץ
Palma-Patent
וואס איז אלצמען בעקאנט מיט זיין פראקטישקייט, דויערהאפטיגקייט און עסטעטישקייט מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר.
אויף לאגער שטעטס א גרויסער אויסוואהל לעזשאקעס, פעלד־בעטלעך, פעלד־בענקלעך — ווי אויך — **מאטראצעז** געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע קאזעטקעס, טאפטשאנעס, מעטער־מאסען
רעיעלע בעהאנדלונג! פאבריקס־פרייזען זעמטליכע רעפעראטורען;
הורט **לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 131=85** דעטייל

וואנעס
— ווי אויך —
קינדער־וואנעס
בעקומט איהר נור איז דער בלעכערי־ווערקשטעל
„ZGODA"
לאדז, צעגעלניאנא 2, טעל. 134=51 (עק פעטריק.)
בעמ.: וואנעס ווערען אויך אויסגעבארגט אויף זומער־וואוינונגען

קינא־טעאטער ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און וייטערע טעג!
פרעכטיגער דאפעל־פראגראם!
אויפ׳ן פערלאנג פון ג׳ פובליקום ווערט בעוויזען די פראכטפולע סענסאציאנעלע סאלאן־דראמע
שמוציג געלד
אין דער הויפטראלע: ANNA MAY WONG
די ליבע אין עקספרעס־צוג
אין דער הויפטראלע: MARY PREVOST
אכטונג, זומער־סעזאן! אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 5.30 נאכמ. שבת, זונטאג 3 א זייגער בייטאג
דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

„SANATO"
כירורגיש־וועכנעריז־אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1־טע און 2־טע קלאס
גינעקאלאגיש־וועכנעריז־אבטיילונג
ד״ר מעד. ש. איגער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מאד רייטלער־סוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2־טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פאלאסאוו
כירורגישע אבטיילונג פון ד״ר מעד. מ. מאנטאר
עמפפאנגס־שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
אויגען־אבטיילונג פון ד״ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס־שעה׳ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

Dr. med.
M. Rosenthal
ספעציאליסט פאר אקושעריע און פרויען־קראנקה.
11-go Listopada 19 (קאנסטאנטינער)
telefon 223-34 טעלעפ.
נעהמט אן אין דער היים פון 4 ביז 7 אוונד און לעטש־ניצע „פאטאק" לימאנאווסקיעגא 1 (עלעקסאנדערער־גאס) פון 1—2 נאכטימאג.

Dr. Z. Rakowski
פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען־קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 3—5

Dr. med. J. Lubicz
כירורג־ארטאפעד
האט זיך איבערגעצויגען פון גדאנסקא 28 אויף פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
איינענע פראצאזניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע עפאראטען, ווי: הקלעדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פוס, גארסעטען א. ז. וו.
נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

Dr. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנק.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 13=142
עמפפאנגס־שעה׳ן 8—10, 12—2, און 5—8, זונטאג און יו״ט 9—1, פאר דאמען באזונדערער ווארטע־זאל.

נויטיג זאפארט
א קוואליפיצירטע
שטיקעריז
צו ארבעטן אין אדמ. פון דער צייטונג. 3696

א ענערגישער
יונגערמאן
זוכט בעשעפטיגונג ביי וואס עס זאל נישט זיין. אפערטען אין אדמ. פון דער צייטונג אונט. M.M.

א לאנגיעהריגער
קראנקן פלעגער
מיט פיל פראקטיק נעמט אן צו דיזשורירען ביי קראנקע אויף נאכטע מעת לעת אהן אונטערשיד וואס פאר א קראנקהייט עס זאל נישט זיין. בעווייזט די בעסטע צייגנישען פון זעהר פאפולערע דאקטוירים. י. שטארקמאן פילסודסקיעגא 24.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג־אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134—72
נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון 7½—9 אוונד.

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ. ארצט פאר הויט און געשלעכטס־קראנקה. נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 6 ביז 8.30, אוו. זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
נעמט אן אין לעטשניצע סאניטאס Śródmiejska 8 פון 12³⁰ ביז 1³⁰ נאכמ.

א קוואליפיצירטע
אבערלאק־נייהעריז
געאייגנעט אויף צושניידן קען זיך מעלדען זאוואדזקא 17, וו. 44

אנ׳ארט צו שלאפען
פאר 2 אנשטענדיגע יונגע לייט איז אפצוגעבען. 14 פיעטראקאווסקא, אויפן הויף, 2.שט. לאסקי.

Gimnazjum Żeńskie Józefa Aba w Łodzi
z prawami gimnazjów państwowych.
זשעלאזנא 10, טעל. 122=12.
ביטעס פון נייע שילערינס נעהמט אן דער סעקרעטאריאט פון גימנאזיום ביז׳ן 28־טען יוני איינשליסליך פון 10—13 בייטאג.
Dyrektor (—) J. AB. 3599

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט־פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויסערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל־בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען־קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער־קאן און עס פעלט ארויין אין דעם כיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געמאכטע הייל־באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשן טראפעסטער

דאקטאר בראכו רעטונג בעזאנדער דעם שוערסטען און געפעהרליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס לאמונגען מיט הייל־גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט־פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע געזונטע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גראסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגס פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אנ־בעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי־טעטס־פראפעסארען: פראפ. ד״ר בארענש, פראפ. דר. י. מאַ־רישלער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען־קאסע,
דאנקזאגונג.
דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם הערן דיר. י. ראפאפארט, ספעצ. פאר ברוך, וועלכער נעמט אן אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 טעל 22-177 בראנט פארט פאר זיין געוויסענהאפטען פערלעגען מיר א געזונט היילבאנדאזש לויט זיין מעטאדע האב געליטען אויף ברוך 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט געראטעוועט, אז כ׳קען איהם יעדען אנצייגען הים טספעהלען.
Dr. BERGHOF Arzt.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.